

OB PRAZNIKU OBČINE

Občani naše občine bomo letos že 18-tič praznovali. Prvič smo praznovali leta 1955, ko se je sedem krajevnih ljudskih odborov združilo v sedanjo občinsko skupnost. Letos bomo praznovali še posebno ponosno, saj smo v letošnjem letu dosegli velike gospodarske in družbenopolitične uspehe. V vsestranskih pripravah na nov delegatski skupščinski sistem, ob razpravah o novi ustavi SFRJ in SRS ter občinskem statutu, smo si že ustvarili podobo novega skupščinskega sistema, kjer bodo prišle še bolj do izraza interesi delavskega razreda. Pismo predsednika Tita in IB je močno spodbudilo akcijo Zveze komunistov in mobiliziralo naše delovne ljudi na vseh področjih. Okrepila se je povezava med Zvezo komunistov in delavskim razredom, v vseh plasteh se je krepila odgovornost za nadaljnji razvoj naše revolucije. Pismo je postalo temelj za enotnost vseh družbenopolitičnih organizacij v občini in skupščini in odprlo široko fronto boja za nadaljnjo krepitev razredne vsebine samoupravljanja. Ustavne spremembe realiziramo tako v delovnih organizacijah kot tudi po interesih naših delovnih ljudi. Med prvimi smo ustanovili Temeljno telesno kulturno skupnost, pripravljeno je vse za ustanovitev Samoupravne stanovanjske skupnosti, delati je pričel iniciativni odbor za temeljno zemljiško skupnost. V razpravi je statut občine, socialistična zveza in sindikat pa že izbirata možne kandidate za delegate nove občinske skupščine.

Vsa ta naša družbenopolitična prizadevanja pa se odražajo ob velikih uspehih naših delovnih ljudi v gospodarskih in negospodarskih delovnih organizacijah. Izredno dobro gospodarjenje v lanskem letu in zelo ugodni gospodarski rezultati v devetih mesecih letošnjega leta dajejo še večji elan našim proizvajalcem, nam pa vlivajo zaupanje v ustvarjalno sposobnost naših ljudi. Podatki gospodarjenja za devet mesecev kažejo precejšnje pozitivno odstopanje od rezultatov ostalih občin v Sloveniji, kljub temu da se izključno naslanjamo na lastne sile. Celotno gospodarstvo v občini je ustvarilo v devetih mesecih letošnjega leta za 24 % več družbenega proizvoda, pri tem so porabljena sredstva porasla za 19 %, kar kaže na boljšo ekonomsko sposobnost, dohodka je bilo ustvarjenega 29,8 % več kot lani, amortizacija je porasla za 35 %, ostanka dohodka pa je kar za 55 % več kot v devetih mesecih lanskega leta. Osebnim dohodkom so delovni kolektivi namenili 22,7 % več kot lani. Ti poslovni rezultati omogočajo našim delovnim ljudem, da namenjajo ostanek dohodka za boljše delovne pogoje, modernizacijo proizvodnje, za jačanje ekonomske moči občine in za družbeni standard, in ne nazadnje za reševanje in financiranje naših skupnih družbenih potreb v občini.

Naši delovni ljudje so ponosni, ker vidijo veliko investicijsko dejavnost v občini. Skoraj ni delovne organizacije, ki stagnira. Delovni zagon pa je zajel tudi naše kmečke proizvajalce, ki ob tesnem sodelovanju s kmetijskima zadrugama preusmerjajo svoje kmetije v tržne in nabavljajo mehanizacijo.

Ob letošnjem prazniku bodo delavci Predilnice Litija odprli nove moderne delovne prostore z najsodobnejšo tehnologijo. Delavke Pletilje se bodo preselile v nove proizvodne prostore z najmodernejšimi pletilnimi stroji, v Stanovanjsko komunalnem podjetju bodo slovesno izročili namenu sodobne prostore za

servisno dejavnost in kovinsko proizvodnjo, Kmetijska zadruga Litija slavi 25-letnico obstoja in bodo ob tej priliki tudi odprli nov sodoben objekt za vzrejo perutnine.

V gradnji pa so še naslednji objekti: GIP Beton iz Zagorja gradi veliko moderno industrijsko halo v Zagorici za Lesno industrijo Litija, za svojo proizvodnjo gradi betonarno v Hotiču, za kolektiv restavracije Pošta Litija gradi gostinski objekt z avtomatskim kegljiščem, v Kresnicah most, ki ga financira Industrija apna Kresnice, Krajevna skupnost in občina, samoupravna stanovanjska skupnost je investitor gradnje stotih stanovanj na Rozmanovem trgu. Majhen kolektiv Mizarstva v Gabrovki dograjuje nove sodobne proizvodne prostore v Gabrovki, delavci Presada Gabrovka modernizirajo svojo proizvodnjo. Poleg gospodarskih objektov pa se gradijo objekti za rekreacijo naših delovnih ljudi. Letos je bilo zgrajeno novo košarkarsko igrišče s sanitarijami in klubskimi prostori, gradi se Ribiški dom z društvenimi prostori in balinišči. V Šmartnem pa se strelci pripravljajo na gradnjo strelskega doma in igrišča za rokomet. GIP Beton pripravlja načrte za adaptacijo stare šole v Šmartnem za sodobno pekarno, ki bo predvidoma odprta v maju 1974, SGP Grosuplje pa bo usposobilo prav tako do meseca maja trgovsko hišo, ki sta jo kupili trgovski podjetji Centromerkur iz Ljubljane in Dolenjka iz Novega mesta.

Na področju izgradnje in obnove šolskih poslopij so bili tudi doseženi precejšnji uspehi. V tem letu smo odprli novo šolov Konjšiči, obnovili šole v Javorju in Mamolju, obnavljajo pa šoli v Polšniku in Hotiču. Vse pa je že pripravljeno za gradnjo nove šole v Štangarskih Poljanah, pripravljena pa je tudi že vsa dokumentacija za gradnjo šole v Litiji. Za to investicijo je tudi že zagotovljenih del sredstev.

Tudi občani v krajevnih skupnostih so dosegli velike uspehe. Tako so občani Gabrovke s sredstvi občanov, občine in kmetijske zadruge asfaltirali 2 km ceste skozi Moravče in Gabrovko, prav tako je krajevna skupnost Sava pričela z modernizacijo cest iz sredstev samoprispevka občanov, krajevna skupnost Vintarjevec in Kostrevnica pripravljata dokumentacijo in akcijo za uvedbo samoprispevka za modernizacijo cest. KS Vintarjevec je elektrificirala vasi Leskovica in Vrata. Krajevna skupnost Jablanica gradi novo električno omrežje s transformatorjem, občani krajevne skupnosti Vače se pa pripravljajo na uvedbo samoprispevka za modernizacijo električnega omrežja v vaseh KS Vače.

Največja pridobitev ob letošnjem prazniku pa je novi most v Litiji z nadvozom. Otvoritev teh dveh objektov bo 22. decembra. S tema dvema objektoma bo odpadla še ena ovira k hitrejšemu razvoju občine.

Za vse naštetje objekte, ki bodo ob prazniku odprti ali pa se še gradijo, je bilo zagotovljenih skoraj 10 milijard S din.

Doseženi rezultati in naloge, ki si jih zastavljamo v prihodnje, so resnično plod prizadevanj vseh delovnih ljudi v naši občini, nenehne krepitve samoupravljanja in odločanja delovnih ljudi, kakor tudi tesnega sodelovanja vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij in skupščine.

Vsem našim občanom želimo v naslednjem letu še več delovnih zmag in jim čestitamo k prazniku občine!

SKUPŠČINA OBČINE
IN DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE

ČESTITAJO

VSEM OBČANOM OB OBČINSKEM PRAZNIKU
V LETU 1974 PA JIM ŽELIJO
VELIKO DELOVNIH USPEHOV IN OSEBNEGA
ZADOVOLJSTVA

Kmetijska zadruga Gabrovka-Dole

Na področju krajevne skupnosti Gabrovka Dole uspešno deluje temkajšnja kmetijska zadruga. Dejavnost te zadruga je zajemala na začetku tudi razne obrtne dejavnosti (mizarstvo, čevljarstvo, mesarstvo in trgovino), sedaj pa sta v njenem sestavu le še mesarstvo in trgovina. Glavno dejavnost, ki prinaša tudi največ dohodka, pa predstavlja obrat Presada — predelava in pasteriziranje sadnih sokov. Veliko pozornosti posvečajo kooperaciji s kmeti, ki je za normalno poslovanje zadruga in predvsem še Presada nujno potrebno.

SKROMNI ZACETKI

V letih 1955/56 je potekala v Sloveniji akcija za razvoj sadjarstva. Kmetijska zadruga Gabrovka je takrat svetovala kmetom v svojem okolici, naj zasade čimveč sadja in jagodičevja, predstavnik zadruga zveze pa je zadrugi predlagal, naj kot uslužnostno dejavnost pričnejo s predelavo grozdja in jabolka v sokove. Ogleдали so si in se kasneje tudi zgedovali po nekem avstrijskem kmetijskem obratu. Z delom so pričeli (najprej kot usluga, nato tudi za prodajo) v neki pralnici, kupili so Baumanov zvon za pasteriziranje, stiskali so v skladišču, v baraki poleg pa destilirali in pakirali. Pri tem delu so zaposlovali tri ljudi in še prodajalko na ljubljanski tržnici. Sokove so ponujali tudi gostilnam in trgovinam, vendar takrat ljudje sokov še niso bili vajeni in prodaja je slabo cvetela.

Ob koncu leta 1956 so že kupili prve tri stroje, tako da so pasterizirali v ploščatem pasterizatorju, kupili so stiskalnice in filtre za čiščenje. Steklenice so pomivali še ročno. Pri pripravljanju sokov je leta 1960 delalo že 30 ljudi. Občasno so pripravili še vagon posušenih jabolka za izvoz. Ponovna akcija za sadjarstvo je bila vzpodbudna za ta okoliš, saj so kmetje in zadruga v letu 1960 zasadili dodatne plantaže jabolka in ribeza.

PRESAD — INDUSTRIJA V MALEM

Sedaj zaposluje Kmetijska zadruga Gabrovka-Dole 154 delavcev, od tega jih dela v Presadu sto. Ta obrat daje 70 % celotnega dohodka zadruga. V okviru zadruga je zasajeno sedaj 5 hektarov jagodičevja, pridelajo pa tudi okrog 1500 ton jabolka letno, od tega boljše prodajo, slabše kvalitete pa predelajo v sokove. Lastni nasadi pa ne pokrivajo proizvodnih potreb Presada, zato kupujejo letno še preko 500 ton jagodičevja (ribez, borovnice, jagode), 200 ton češenj in še drugo sadje od kooperantov in bližnjih sosednjih zadruga. Predvsem želijo pospeševati sodelovanje s kooperanti, pomagajo jim pri nakupu strojev, njihov strokovnjaki pa jim svetujejo, za katero vrsto kmetijske dejavnosti naj se odločijo. Zelo donosno je gojenje ribeza in jagod, nekateri pa se odločajo za sodobno živinorejo. Podnebje na tem področju je za gojenje sadja in jagodičevja zelo primerno.

Presad pridelava letno 3,5 do 4 milijone litrov sokov in žganih pijač. Od tega je 15 % žganih pijač, 85 % pa sirupov in sokov. Proizvodnja v precejšnji meri zavisi od sadnih letin, ki pa zadnja leta niso bile najboljše. Zato pa je bilo letošnje leto izredno ugodno, tako da so odkupili velike količine jabolka, jagodičevja in tudi hibridnega grozdja. Hibridno grozdje, katerega vina so škodljiva, je zaradi prijetne arome za sokove zelo primerno. Sadje v jeseni stisnejo in skladiščijo kot polproizvod, nato pa ga v proizvodnji uporabljajo vse leto. Za skladiščenje uporabljajo le 25 litrske balone, postavljeni drug poleg drugega bi tvorili vrsto od Gabrovke do Ljubljane, zato bodo naslednje investicije namenjene nabavi velikih cistern.

S svojimi izdelki zalagajo v glavnem slovensko tržišče in istrsko kvamnersko obalo. Zato imajo tudi lastni skladišči v Mariboru in Puli, kamor dovažajo pijače s 5-tonskimi kamioni, tam pa jih s kombiji razvažajo končnim naročnikom. Izбира in ponudba sokov je danes na tržišču velika, v promet gredo le res kvalitetni sokovi. Presad s prodajo nima težav, njihovi kupci so stalne stranke in dobri plačniki.

Do konca letošnjega leta računajo na 4 milijarde s din prometa, vendar bo zaradi dražjih stroškov proizvodnje ostanek dohodka nižji od lanskega, kajti cen svojim izdelkom ne smejo povečati. Poprečni osebni dohodki v Kmetijski zadrugi so 176.000 s. din, najnižji 110.000, najvišji pa 360.000 s. din.

Dejavnost Kmetijske zadruga zahteva kar precejšnje število strokovnih moči. Imajo 3 inženirje, agronoma in 4 ljence, so doslej reševali sku-tehniko. Stanovanjska vprašanja, predvsem za pripadajo s šolo, kjer je običajno zaposlen zakonski tovariš, v programu imajo gradnjo šest stanovanjske hiše.

PRIHODNOST V POSPEŠENI KOOPERACIJI

Kmetijska zadruga Gabrovka Dole bo imela v bodoče dve temeljni organizaciji združenega dela: prva bodo kooperanti, druga pa direktni proizvajalci zadruga. Pri upravljanju bo kooperante predstavljal svet združnikov, proizvajalce pa delavski svet, njuni skupni predstavniki pa bodo tvorili centralni združni svet.

Zadruga želi prepričati kmetijske proizvajalce na svojem področju, da bi povečevali masade predvsem jagodičevja, ker je od tega mogoče dobro živeti. Predvsem, ker je jagodičevje možno gojiti na sorazmerno majhnih površinah. Nadalje bodo pospeševali gojenje živinoreje, za kar so tudi uvozili nekaj plemenske govedi. Bližina tovarne za predelavo krompirja v Mirni je zelo spodbudna za gojenje krompirja na tem območju. Povsod pa žele vzpostaviti tesno sodelovanje s kmeti in jim tudi pomagati tako s stro-

Gabrovko obdajajo vinorodne in sadjarske površine

kovnimi nasveti kot materialno. Presad ima v načrtu nakup cistern za sokove in polproizvode in še večje polnilnice — razvoj tega obrata se bo prilagajal potrebam trga.

Lahko rečemo, da ima Kmetijska zadruga Gabrovka-Dole veliko zaslug za to, da kmetijstvo v odročnem po-

dročju litijske občine ubira sodobna pota. Mogoče bodo ljudje počasi prišli do spoznanja, da je mogoče na svoji zemlji in svežem zraku zaslužiti prav tako debel kos kruha kakor pri industrijskem delu, kamor so odhajali mladi ljudje s teh krajev.

A. K.

Šola v Štangarskih Poljanah

V prihodnjem šolskem letu se bodo verjetno tudi učenci šolskega okoliša Štanga preselili v nove šolske prostore. Upravni odbor sklada za izgradnjo in obnovo šolskih poslopij je namreč na svoji zadnji seji odločil, da se v najkrajšem možnem času prične za gradnjo dvorazredne osnovne šole za nižjo stopnjo v Štangarskih Poljanah.

Pri uvedbi samoprispevka je bila občanom tega področja obljubljena nova šolska zgradba. Kje naj stoji šola, je bil do letošnje spomladi sponni kamen občanov levega in desnega brega potoka Reka. Ta gordijski voz je rešila šele občinska skupščina,

ki je na podlagi izdelane analize odločila, da je gradnja osnovne šole upravičena v Štangarskih Poljanah, saj leži lokacija v sredini šolskega okoliša, pot otrok do šole se enakomerno porazdeli med vse učence in kar je najvažnejše, tudi v perspekti-

vi število otrok v šolskem okolišu zagotavlja racionalno izkoriščenost šolskega prostora.

Z ozirom na to, da bodo načrti in ostala pripravljala dela končana do sredine decembra, bo mogoče pričeti z gradnjo ali vsaj s pripravljalnimi deli v letošnjem letu ali v zgodnji spomladi prihodnjega leta. Poudariti pa je potrebno, da bo izvajalec del močno odvisen od vremenskih razmer, ki bodo vladale v letošnji zimi. V nobenem primeru pa se rok dograditve ne bi smel bistveno podaljšati.

V novi šolski zgradbi bo sta dve učilnici za približno 50 učencev v eni izmeni, kabinet, pisarna za učitelja, sanitarije in ostali spremni prostori. Šola bo ogrevana s centralno kurjavo z možnostjo ogrevanja na trda in tekoča goriva. V šoli bo tudi stanovanje za učitelja, sredstva za stanovanjski del zgradbe pa mora zagotoviti matična šola do pričetka gradnje.

Pri gradnji je nujno poudariti še nekaj. To je pripravljenost občanov tega področja za zmanjšanje stroškov sklada, ki je investitor objekta. Od trenutka, ko so bili občani seznanjeni, da gradnja šole ni več problem, so ustanovili poseben gradbeni odbor pri krajevni organizaciji SDL Stangarske Poljane, ki ima nalogo, da zbira prispeva v obliki lesa, ki bo potreben za ostrešje, verjetno pa bodo občani pomagali pri gradnji tudi s prostovoljnimi delom pri izkopih in ostalih fazah dela.

Praksa, ki se nadaljuje že iz Primskovega, Končice in drugod, se nadaljuje tudi na tem področju. Upravni odbor ceni takšna prizadevanja, jim daje vso podporo, saj takšni prispevki omogočajo cenejšo gradnjo. Takšna finančna razbremenitev sklada omogoča tekoče reševanje investicij v ostalih šolskih zgradbah.

L. K.

Občanom in organizacijam, ki so nam posredovali prispevke in niso objavljeni sporočamo, da jih nismo objavili zaradi pomanjkanja prostora. Objavljeni bodo v naslednji številki »Glasila občanov«.

Uredniški odbor

KZ Gabrovka - Dole

PRESAD

GABROVKA

Vsem delovnim ljudem občine Litija čestitamo za občinski praznik in jim želimo mnogo delovnih uspehov!

Priporočamo se s svojimi naravnimi sadnimi sokovi: ananas, borovnica, ribez, jagoda, jabolčni in drugimi našimi izdelki.

Delavci kolektiva KZ

Iz Skupščine občine Litija

Kolikšna je škoda po neurju

V dneh 24. in 25. septembra letos so bili izredno hudi nalive in neurje, ki je prizadelo delovne organizacije v Šmartnem, predvsem pa vse ceste na območju občine. Posebna komisija, ki je na terenu ugotavljala škodo, je ugotovila, da je samo na cestah, ki jih vzdržuje SKP Litija za več kot 96.000.— din škode, ki se nanaša na odplavljeni gramoz za posipanje cest ter na odstranjevanje plazov, ki jih je na posamezne dele cest nanesla hudourniška voda. Komisija škode, ki so jo odpravili delavci, ki so v rednem delovnem razmerju ter ekipe civilne zaščite, ni zajela, ocenila pa je ta dela na približno vrednost 62.500.— din. Prav tako komisija ni ocenjevala škode, ki je nastala po delovnih organizacijah ter na cestah, ki jih vzdržuje krajevne skupnosti.

Skupščina občine Litija je na predlog sveta za družbeni plan in finance na zadnji seji obeh zborov namenila iz obveznega rezervnega sklada 96.000.— dinarjev za odpravo škode na cestah, ki jih upravlja Stanovanjsko komunalno podjetje Litija.

Nove cene oskrbnega dne v Domu počitka Tisje

Na predzadnji seji je občinska skupščina potrdila nove cene za oskrbni dan v domu, in sicer po naslednjih kategorijah: za I. kategorijo 42,70 dinarjev, za II. kategorijo 48,00 din, za III. kategorijo 51,00 din ter za nepokretne oskrbovane 60,00 din dnevno. Nove cene je bilo nujno odobriti, ker bi v nasprotnem primeru dom ne mogel ekonomično poslovati.

Na zadnji seji pa je občinska skupščina obravnavala stanje in program razvoja Doma počitka Tisje ter poročilo sprejela s priporočilom, da naj upravni organ občinske skupščine, pristojen za gradbene zadeve, čimprej izda lokacijsko dovoljenje za dozidavo doma. Dom počitka Tisje ima kapaciteto 110 postelj, vendar prostorski normativ v domu ne ustrezajo republiškim predpisom, ki bodo veljali od leta 1975 dalje. Če dom do leta 1975 ne bo zgradil dodatnih prostorov za cca 60 postelj, njegovo poslovanje ne bo ekonomično, ker bi v tem primeru ostalo lahko v sedanjih prostorih le 40 oskrbovancev. Opustitev domskega varstva v občini bi bila družbenopolitično nesprejemljiva ter bi pomenila nazadovanje in skrbi za ostarele občane, ki si želijo stare dni preživeti v domu. Zato bo treba zagotoviti zbiranje sredstev iz 4%-nega stanovanjskega prispevka od pokojnin v občini iz sredstev 4%-nega stanovanjskega prispevka od pokojnin upokojencev ljubljanskih občin, v kolikor bo dosežen sporazum z društvom upokojencev me-

sta Ljubljane ter iz lastnih sredstev doma.

Varstvo okolja v občini

Občinska skupščina je na zadnji seji obravnavala poročilo o higienskem stanju v v občini in program varstva okolja. O tem programu so pred tem razpravljali vsi svetlj občinske skupščine, ki so dali svoje pripombe in predloge za dopolnitev.

Obč. skupščina je predložen program potrdila s tem, da se imenuje posebna komisija, ki bo izdelala podrobnejši program varstva okolja, v katerem bo določila naloge delovnim organizacijam, krajevnim skupnostim, mladinskim in športnim organizacijam RK, šolam in šolski mladini ter zdravstveni službi v občini. Z odloki občinske skupščine pa je treba čimprej določiti predele in območja, v katerih bodo zaščiteni gozdovi in zelene površine.

Kaj bo s staro šolo v Šmartnem?

Skupščina občine je na zadnji seji odpravila sklep o namembnosti stare šole v Šmartnem, ki ga je sprejela v letu 1971 ter to zgradbo prenesla v upravljanje pekarni Center Ljubljana.

Najprej je bila ta zgradba namenjena za ureditev posebne osnovne šole z internatom za učence iz oddaljenih krajev, venadr pa je posebna republiška komisija po ogledu ugotovila, da zgradba za ta namen ni primerna, ker je ob prometni cesti ter bi bilo potrebnih preveč sredstev za investicijo v staro zgradbo, ki še vedno ne bi bila funkcionalno urejena za namene posebne osnovne šole.

Zato so upravni organi in občinska skupščina iskali še druge možnosti za usposobitev te zgradbe. Tako je bil dosežen sporazum s predstavnikmi pekarni Center Ljubljana, ki bo zgradbo usposobila za pekarno in prodajalno kruha in peciva. Predvidena investicijska vsota je za adaptacijo prostorov 1.000.000.— din za opremo pa dodatnih 500.000.— din, dela pa morajo biti končana do konca prihodnjega leta.

S tem bo stara šola usposobljena za koristen namen, litijsko področje pa bo dobilo sodobno pekarno, ki bo lahko zadovoljila potrebe občanov po vseh vrstah kruha in peciva.

Statut občine v javni razpravi

Skupščina občine je na zadnji seji dala v javno razpravo osnutek statuta občine. Javna razprava bo do 15. januarja 1974, organizirala pa jo bo občinska konferenca SZDL na terenu ter občinski sindikalni svet v delovnih organizacijah, ob podpori političnega aktivna občine in odbornikov občinske skupščine.

Odborniki so v razpravi podudarili, da je treba ponovno evidentirati delegate za občinsko

skupščino občine.

Realizacija proračuna občine ni dosežena

Oba zbor občinske skupščine sta poslušala poročilo

sveta za družbeni plan in finance o realizaciji proračunskih dohodkov in izdatkov v desetih mesecih letošnjega leta. Ugotovila sta, da je ta še vedno pod planom za več kot 9% ali za 980.000.— din,

Most čez Savo v Kresnicah

Gradnja mostu v Kresnicah se je bila že večkrat začela in priprave so dostikrat stekle in zamrle. Pred leti je bil zgrajen viseč most za pešce, a ker ni bil dokončan, ga je voda vzela še isto leto.

Letošnja akcija je bila izredno obsežna in težka. Rešiti je bilo treba najprej celo vrsto lokacijskih, tehničnih in finančnih problemov. Sedaj, ko je most v gradnji, smo lahko srečni, da je akcija uspela. Uspela pa je zaradi tesnega sodelovanja med nosilcem investicije Industrijo apna Kresnice in Krajevno skupnostjo Kresnice. Tako Industrija apna Kresnice kot Krajevna skupnost Kresnice pa sta se v svoji akciji naslonili na moralno in finančno podporo tako Skupščine občine Litija kot Republiške skupnosti za ceste Slovenije ter drugih sofinancerjev.

Zlasti je treba poudariti aktivno vlogo Krajevne skupnosti Kresnice in njenih predstavnikov. Nešteto potj je bilo, ki jih je opravila KS, zato da smo dobili najprej lokacijsko odločbo, nato pa še gradbeno dovoljenje, hkrati pa tudi zagotovili potrebna finančna sredstva po predračunu. Pri razreševanju zelo zapletenih lokacijskih problemov je tvorno sodelovala urbanistična služba pri Stanovanjsko kom. podjetju Litija, le ta je tudi pripravila lokacijsko tehnični elaborat. Lokacija mostu je izbrana tako, da bodo stroški za most in priključke čim nižji. To je razumljivo, saj so bila na razpolago relativno izredno skromna sredstva, vsa sredstva pa so morala biti vnaprej zagotovljena, kajti zakon o tem je izredno strog. Hkrati je lokacija izbrana tudi tako, da ne moti nadaljnega razvoja Industrije apna Kresnice.

Tudi tehnična izvedba mostu se je morala strogo podrediti razpoložljivim sredstvom. Zato je most enosmeren. Prvotni načrt je predvideval, da bodo podpore lesene. Piršlo pa je do zelo važne spremembe, namreč namesto lesenih so zgrajene betonske podpore. Ta izredno pomembna sprememba je rezultat zelo uspešnega in posrečenega sodelovanja med izvajalcem del GIP »Beton« Zagorje ob Savi ter soizvajalcem Zavodom za raziskavo materiala in konstrukcij Ljubljana. Za skoraj enako

ceno smo dobili namesto provizornih lesenih podpor stalne betonske podpore, ob tem je ZRMK razvil pravzaprav novo tehnologijo. Strokovnjaki ZRMK in GIP »Beton« so predvideli tudi, da se lahko na sedanjih podporah in sedanji železni konstrukciji gradj dvosmerni betonski most sedaj ali kasneje. Ker bi taka izvedba zahtevala dodatnih 1000.000,00 din, smo morali prepuusti morebitno popolno betonsko izvedbo kasnejšemu času.

Zavedamo se, da smo morali celo vrsto dobrih idej za izboljšanje zavrniti, ker je vsaka ideja zahtevala tudi dodatna sredstva. Graditelji pa bodo potrebovali dodatna sredstva za najnujnejše dopolnitve zlasti za ureditev križišča (priključka) na asfaltirano cesto Šentjakob — Litija na levem bregu Save.

Priključek na levem bregu je tehnično zahteven, to pa že pomeni da je drag, kajti med hribom in reko je ozek prostor.

Nosilnost mostu bo manjša kot bo nosilnost novega mostu v Litiji. Računana pa je tako, da ustreza posebne pravilniku, ki pri izračunu upošteva 2 avtomobila po 13 ton in gnečo ljudi na mostu.

Glavna dela v vodi so bila hitro opravljena, tako GIP »Beton« zlasti pa ZRMK Ljubljana sta se zelo potrudila. Sedaj tečejo obsežna dela. Istočasno opravljajo iz-

kar je zelo zaskrbljujoče, ker ne bo mogoče financirati vseh potreb, kot predvideva proračun občine.

Priporočila sta odgovornim delavcem v upravi občinske skupščine, da naj pospešeno izvedejo izterjavo zapadlih davčnih obveznosti, da se primanjkljaj v proračunu zmanjša.

R. U.

vajalcj naslednja dela: Mostovna iz Ljubljane pripravlja horizontalno železno konstrukcijo, IAK gradi nasip in podporo na desnem bregu. GIP »Beton« in GG Ljubljana pa gradita nasip in podporo na levem bregu.

Rok za izgradnjo mostu je 30. 4. 1974. Planiramo in pričakujemo pa, da bo most za pešce odprt že konec decembra 1973. V celoti bo most lahko v pogodbenem roku odprt, če bomo zbrali manjkajoča sredstva ali našli investitorja za križišče na levem bregu Save. Tokrat tudi ne moremo ničesar povedati k predlogu, naj bo avtobusna postaja ob mostu. Vsekakor si take rešitve močno želimo. Pisanje zaključujem s pregledom vrednosti investicije.

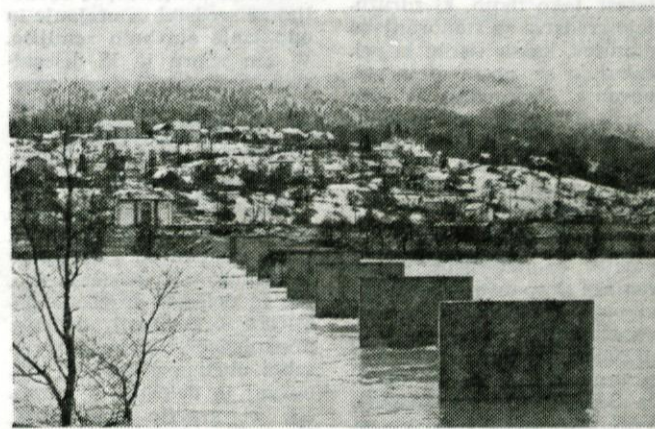
Predračunska vrednost za most je 3.050.000,00 din

V tej vsoti je za izgradnjo priključkov namenjeno 350.000,00 din.

Industrija apna Kresnice je iz svojega poslovnega sklada izločila dodatno še 10% polog v višini 305.000,00 din.

Predračunska vrednost ne obsega stroškov za načrte, zemljišča, preglede, nekatere priprave in podobno, kar ne sodi direktno v gradnjo. Tokrat toliko, v eni izmed prihodnjih številčk bomo verjetno poročali o investitorjih in o vseh stroških v zvezi z izgradnjo.

Kramžar inž. Ivan

Prebivalci dveh bregov Save z zanimanjem spremljajo gradnjo mostu v Kresnicah. Most pa ne bo pridobitev samo za občane, ampak ima tudi velik gospodarski pomen. Foto: Zofka

Samoupravljanje na področju stanovanjskega gospodarstva

Čeprav smo doslej že dostikrat brali ali poslušali, kaj nam prinaša nova ustavna ureditev, se vedno ponovno vračamo na osnovno izhodišče, da je temelj socialističnih samoupravnih odnosov nov družbeno ekonomski položaj delovnega človeka, da odloča o vseh zadevah in uživa uspehe svojega dela ter pridobitve splošnega materialnega in družbenega napredka v občini.

Na teh temeljnih izhodiščih sloni tudi samoupravljanje na področju stanovanjskega gospodarstva.

V 23. ustavnem dopolnilu je zapisano:

Delovni ljudje v združenem delu in občani v krajevni skupnosti in občini samostojno rešujejo svoje stanovanjske potrebe ter z družbenimi dogovori, samoupravnimi sporazumi in pogodbami po načelih vzajemnosti in solidarnosti zagotavljajo in združujejo sredstva ter urejajo medsebojna razmerja pravice in obveznosti.

Na teh osnovah pripravljamo v naši občini ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti, v kateri bodo delovni ljudje in občani po svojih delegacijah in delegatih odločali o politiki stanovanjskega gospodarstva in o graditvi stanovanj. Sami bodo odločali o vsem tem, ne pa v njihovem imenu drugi, tako imenovani predstavniki.

Kako smo si v naši občini zastavili te naloge?

V skladu z načelom vzajemnosti in solidarnosti so se najprej delavci samoupravno dogovorili, da bodo za bodočo stanovanjsko graditev izločali najmanj 6% od bruto osebnega dohodka, kar pomeni letno 13.000.000 din. V občini je bil že sprejet srednjeročni program stanovanjske graditve za čas od leta 1972 do leta 1976. S tem načrtom je predvideno, da se bo vsako leto povečevala gradnja stanovanj. Predvideva se, da bo v petih letih od 1972 do 1976 zgrajenih skupno 140 družbenih stanovanj in 130 individualnih hiš. Ze januarja 1973 je skupščina občine ustanovila INICIATIVNI ODBOR, ki ima nalogo opraviti vse priprave za ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti. Na tem področju pa se prepletajo številni interesi, tako tistih, ki združujejo sredstva za stanovanjsko graditev, kakor tistih, ki pričakujejo oz. potrebujejo stanovanja. Vzporedno pa teče akcija, ki naj pospeši gradnjo stanovanj za socialno slabša situirane delavske družine ter za mlade delavce in njihove družine.

Iniciativni odbor za ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti je ob izdatni pomoči občinskih družbenopolitičnih organizacij že pripravil predloge, kako naj se organizira in deluje bodoča SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST v naši občini.

Pripravil je predlog temeljnega akta — SAMOUPRAVNI SPORAZUM, ki bo podlaga

za ustanovitev te skupnosti. Po tem sporazumu ODLOČJO delavci sami združeni v organizacijah združenega dela in v drugih organizacijah o USTANOVITVI SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI. S tem sporazumom je tudi določeno, da sestavljajo organe te skupnosti delegati in delegacije vseh zainteresiranih. Dalje je določeno, da je najvišji organ skupnosti skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti, ki bo imela 36 delegatov oziroma delegatskih mest.

Omenili smo že, da se ravno v tej skupnosti prepletajo številni interesi delovnih ljudi in občanov, zato je v sporazumu predvideno, naj bi delovali pri skupščini te skupnosti tudi štirje zbori, in sicer:

1. Zbor delegatov za upravljanje s stanovanjskim skladom oz. stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini. Ta zbor naj bi imel 17 delegatskih mest.

2. Zbor delegatov za gospodarjenje in upravljanje s sredstvi, ki se zbirajo v posebnem solidarnostni sklad. Ta zbor bo predvsem skrbel za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu-pomoč socialno šibkejšim družinam s subvencioniranjem stanarin, za gradnjo namenskih najemnih stanovanj v družbeni lastnini. Ta zbor bi imel 17 delegatskih mest iz delovnih in drugih organizacij.

3. Zbor vlagateljev, ki ga sestavlja 17 delegatov delovnih organizacij, ki združujejo svoja sredstva v poseben sklad. Sredstva tega sklada upravljajo delegati tega zbora, namenjena pa so za kreditiranje in nakup stanovanj in zemljišč za organizirano in usmerjeno stanovanjsko graditev.

4. Zbor delegatov, ki upravljajo s sredstvi za urejanje in oddajanje stavbnih zemljišč. V tem zboru je 15 delegatskih mest, ki jih bodo zasedali delegati delovnih in drugih organizacij, krajevnih skupnosti in graditelji individualnih hiš.

Skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti pa bo sestavljalo po 6 delegatov iz vsakega od navedenih zborov in delegati družbeno političnih organizacij, društva upokojujencev, delavcev v zasebni obrti, pričakovalci stanovanj in delovnih organizacij, ki gradijo stanovanja. Skupščina, kot najvišji organ te skupnosti koordinira delo zborov in sprejema temeljne odločitve zlasti pa s tem, ko sprejema programe

razvoja stanovanjskega gospodarstva in graditve stanovanj, določa temeljne smernice za delovanje zborov. Eden izmed osnovnih ciljev pa je gotovo zagotoviti hitrejšo stanovanjsko graditev, zlasti stanovanj za delavce in v določenem roku sploh odpraviti primanjkljaj stanovanj v občini.

Vsekakor pa je treba tudi pojasniti, s kakšnimi viri in sredstvi smo razpolagali doslej in s kakšnimi v novem sistemu.

Doslej so v delovnih organizacijah izločali za stanovanjsko graditev 4% od bruto osebnih dohodkov, kar je znašalo letno v povprečju 8.666.000 din.

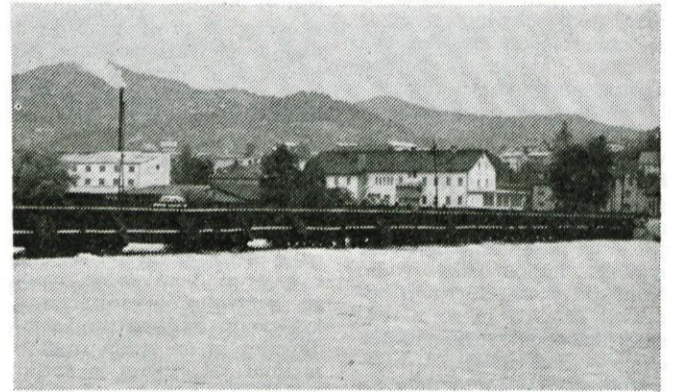
Po novem sistemu pa delovne organizacije izločajo od 1. 1. 1973 dalje 6% od bruto osebnih dohodkov, kar znese letno 13.000.000 din. Po sporazumu, ki je bil v občini sprejet, pa se ta sredstva delijo tako, da od tega izdajajo delovne organizacije v poseben solidarnostni sklad 30% ali 3.500.000 din letno, s katerimi upravlja zbor delegatov tega sklada, 30% ali 1.500.000 din letno združujejo delovne organizacije v banki, s katerimi upravlja zbor delegatov-vlagateljev teh sredstev, 50% ali 6.500.000 din letno pa ostaja delovnim organizacijam, s katerimi delavci samostojno razpolagajo svojih delegatih v samoupravnih organih.

Če k temu prištejemo še sredstva, s katerimi razpolaga zbor delegatov za urejanje in oddajanje stavbnih zemljišč — letno povprečno 3.000.000 in sredstva iz najemnin — letno 1.100.000 dinarjev za vzdrževanje stanovanjskih hiš, s katerimi upravlja zbor stanovanjskega sklada, lahko ugotovimo, da se bo zbralo v vse te namene več kot 50.000.000 din za realizacijo plana v letih od 1972—1976. Ta sredstva pa se v določenem obsegu še povečujejo z vlogami varčevalcev, ki štedijo in vlagajo sredstva za gradnjo in nakup stanovanj.

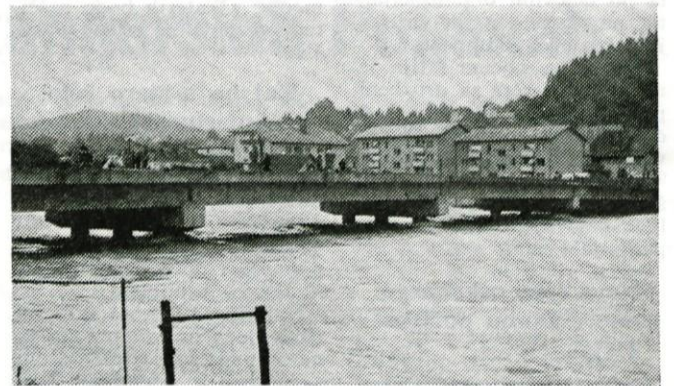
Iz tako opredeljene vloge in malog ter materialnih virov za uresničevanje politike bodoče stanovanjske graditve je kaj lahko sklepati, kako pomembno področje dejavnosti prevzemajo delovni ljudje in občani, ki rešujejo na delegatskih osnovah svoje interese v samoupravni stanovanjski skupnosti. Naš skupni interes je, da bomo vsak po svoje prispevali in s tem zagotovili, da bodo do 31. 12. letos opravljene vse naloge, da bo do tega časa ustanovljena ter pričela delovati samoupravna stanovanjska skupnost v vseh svojih funkcijami.

S. P.

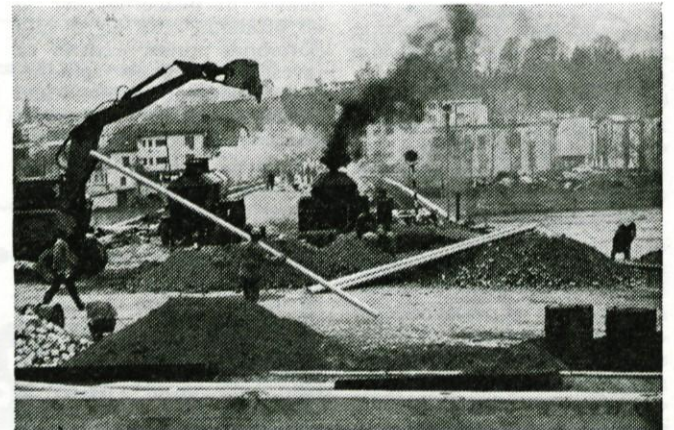
Most v Litiji je zgrajen

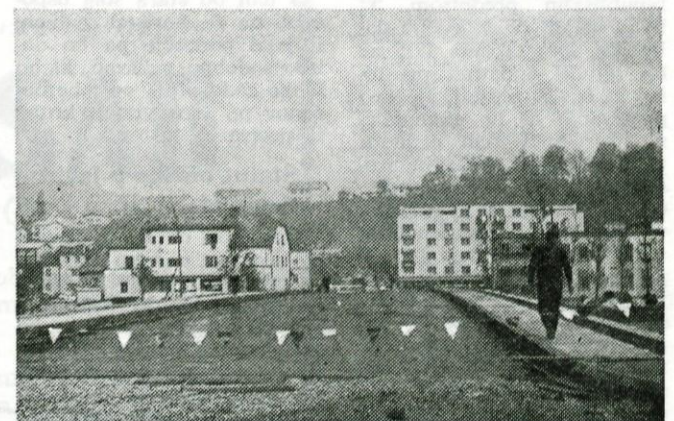
Ob poplavi je stari most škripal ...

... novi pa je preizkušnjo dobro prestal

Zaključna dela na mostu

Asfalt je položen.

Foto: Zofka

Mladi so se izkazali

Za prebivalce Kostanjevice v Krajevni skupnosti Dole pri Litiji je bil 20. oktober praznik. Mladinke in mladinci litijske občine so tega dne tu izvedli delovno akcijo, s katero so domačinom krepko

prostovoljnim delom, so namreč zasuli plazovi, neurja pa so jo močno poškodovale.

Mladina je v tem dnevu premaknila gotovo 200 m³ zemlje. Odstranila plazove, uredila jarke in odtočne kanale. Pri

tem so pomagali tudi domači možje, ki niso hoteli zaostajati za mladimi.

Delo je bilo opravljeno, občutek opravljenega plemenitega dejanja prisoten. Mladji so še obdarili tamkajšnje domačine s skromnimi darili in že se je bilo potrebno posloviti. Pa ni bilo tako enostavno z darili. Domačini, srečni zaradi same akcije, mladine potem pa še obdarjeni z darili, se kar niso mogli nehati zahvaljevati za vse. Takoj pripravljeni pogrniti mizo in postreči z moštom in kruhom, ter talko vrniti dobro voljo in pripravljenost mladini, ki je sedaj opravila veliko delo tu, jutri pa še kje drugje.

Tak je bil tudi dogovor mladih. Spomladi se bomo spet zbrali. Tam, kjer bomo najbolj potrebni.

T. B.

Mladina se je zavzela lotila dela. Foto: Zofka

pripomogli pri reševanju njihovih problemov.

Preden sem se pripeljal do Kostanjevice, sem vsaj trikrat pomislil, da sem se izgubil. Pa ne samo zaradi 45 km oddaljenosti od Litije. Predvsem zaradi osamljenosti, ki se človeka loteva, ko se premetava po teh osamljenih poteh. Gozd, planjava, njiva, osamljena hiša, vse to se na poti ponavlja kot na filmskem platnu. Brž spet pomislim, da sem že zunaj občinskih meja, ko zazija vame napis »Ljubljanska banka«, pripet na kozolec. Kaj neki tu Ljubljanska banka reklamira, pomislim, saj ti ljudje tu vendar pri najboljši volji ne morejo varčevati. Smo namreč v najnerazvitejšem predelu naše občine, kjer so hiše še večinoma pokrite s slamo, kjer pot še vedno predstavlja kolovoz. V predelu, kjer se ljudje še ne razburjajo zaradi pokvarjenega televizorja, pralnega stroja, hladilnika, električnega štedilnika itd., kjer si ne belijo glave z razmišljanjem o lepem dopustu, sobotnem skoku v Trst in drugih »naših« problemih. Razlog je preprost. Vse to v te kraje še ni prodrlo. Po eni strani jim kar zavidam, po drugi pa me tišči občutek krivde. Da, krivde. Saj smo vendar vsi občani, ljudje. Pa takšne razlike. In začuda so ti ljudje s tem, kar imajo, in s tem, kar si postopoma ustvarjajo, kar zadovoljni.

Ljubljanska banka je pomagala mladini iz vse občine izvesti delovno akcijo, zato so tudi razpeli njene transparente na najuglednejša mesta v vasi. 51 parov mladih rok se je zbralo zjutraj v Kostanjevici. Rok, bolj vajenih držati svinčnik kot lopato in kramp. Pa so vztrajale te pridne mlade roke. Skoraj ves dan, da je bil plan dosežen. 7 km ceste od Jezevca do Kostanjevice, ki so jo prebivalci zgradili s sredstvi KS Dole in s

Ob 20-letnici slovenskega krvodajalstva

Letos praznujemo 20-letnico brezplačnega krvodajalstva na Slovenskem. Leto 1953 je mejnik v krvodajalstvu, saj smo tedaj od plačnega krvodajalstva prešli na brezplačno in anonimno krvodajalstvo. Ta prehod ni bil lahak in marsikdo se je takrat spraševal, ali se bodo količine zmanjševale ali povečevale.

Na pobudo Zavoda za transfuzijo krvi so se meseca januarja 1953 za organiziranje brezplačne krvodajalske akcije med prvimi kolektivni ponudili Medicinska fakulteta, kolektivni zdravstveni zavodov v Ljubljani, kolektivni zagorskih rudarjev in za njimi rudarji iz Trbovelj.

Takrat je tudi Rdeči križ Slovenije začel akcijo za zbiranje krvodajalcev in tako je ena izmed najbolj humanih akcij stekla in uspela. Še več, akcija je preseгла vsa pričakovanja, saj je od leta 1945, ko so dali v Sloveniji prvo transfuzijo krvi, pa do leta 1952 bilo 11.694 registriranih krvodajalcev; že leta 1953, v prvem letu brezplačnega krvodajalstva, pa je bilo 20.210 darovalcev krvi in zbranih 4.684 litrov krvi. Število krvodajalcev je iz leta v leto skokovito naraščalo in lani se je prijavilo za odvzem krvi že 84.875 darovalcev krvi, zbranih pa je bilo nad 28.000 litrov konzervirane krvi. To je sociološki pojav, ki bi ga bilo vredno proučiti. Proučevanje tega pojava pa nam bi pokazalo prave vzroke in vse dejavnike, ki so vplivali na takšne rezultate.

Ko smo v organizaciji Rdečega križa brez znanstvenih analiz poskušali ugotoviti vzroke takšnih uspehov, smo prišli do naslednjih ugotovitev:

— Ko se je organizacija Rdečega križa lotila akcije zbiranja darovalcev krvi, je pravilno ocenila človekoljubnost in solidarnost prebivalcev Slovenije. To solidarnost so pokazali pri neštetihih akcijah Rdečega križa in tako tu-

daj v akciji za zbiranje darovalcev krvi. Prebivalci Slovenije pa niso pokazali svoje solidarnosti samo v rednih krvodajalskih akcijah, ampak tudi ob drugih izrednih prilikah, kot je bil potres v Skopju leta 1963, ko je Zavod za transfuzijo krvi komaj zmož organizirati odvzem krvi vsem, ki so jo takrat ponudili.

— Osnovna načela, brezplačnost in anonimnost, ki jih je organizacija Rdečega križa v Sloveniji izvajala že od vsega začetka so bili najbolj ustrezen animator ljudi za darovanje krvi. Prav tako uspešna pa je bila dolgoročna orientacija Rdečega križa Slovenije, in sicer v tem, da naj bi sleherni zdrav in sposoben občan postal krvodajalec. Temu cilju pa se postopoma tudi približujemo, saj imamo po podatkih v Sloveniji vsako leto približno 30 % novih krvodajalcev, ki so dali kri prvič, v evidenci pa imamo tudi že nad 400.000 registriranih krvodajalcev.

To je zelo kratek prikaz uspehov, ki smo jih dosegli in hkrati skromen poskus analize vzrokov, ki so nam do njih pripomogli. Pri tem pa je treba poudariti, da ne gre vedno vse tako preprosto, da se marsikje še vedno pojavljajo težave in problemi, ki povzročajo različne odklone od novih programov, za katere se dogovorimo.

Ob vseh teh težavah pa je razveseljivo dejstvo, da zad-

Mladinski seminar

V začetku novembra je predsedstvo Občinske konference ZMS Litija organiziralo seminar za člane Občinske konference ZMS, vodstva aktivov ZMS, mlade komuniste in pa za štipendiste pri Skupščini občine Litija.

Seminarja so se najbolj številno udeležili študenti in pa mladi komunisti. Izredno slaba pa je bila udeležba vodstev aktivov ZMS, kar kaže na neodgovoren odnos aktivov do Občinske konference.

Seminar je potekal od 8. ure zjutraj pa do 2. ure popoldne. Najprej je o religiji predaval sekretar komiteja Občinske konference ZKS Litija tov. Ivan Godec. V uvodu je udeležencem pojasnil razliko med vero, cerkvijo in klerikalizmom. Z nekaterimi konkretnimi primeri je pokazal tudi položaj v naši občini.

Tov. Ovsenk Vinko, strokovni sodelavec Delavske univerze Kranj, je udeležencem govoril o Slovencih na

Koroškem. Govoril je o zgodovinskih dejstvih in njihovih posledicah ter pojasnil položaj in dogajanja na Koroškem. Orisal je tudi perspektivo avstrijskih Slovencev in še posebej poudaril, kako pomembna je podpora, ki jo dobivajo iz domovine.

Udeleženci so postavljali obema predavateljema številna vprašanja, kar nedvomno priča o zainteresiranosti mladih za aktualna družbena dogajanja. Izrazili so vso podporo prizadevanjem za reševanje teh problemov. Ob koncu je bil sklenjen dogovor, da bo Občinska konferenca ZMS Litija organizirala ekskurzijo na Koroško.

Tretji del seminarja pa je bil posvečen novi organiziranosti ZMS in pa programu dela Občinske konference ZMS Litija. O tem je govoril predsednik Občinske konference ZMS Litija tov. Slavko Urbič.

Podal je predlog načel nove organiziranosti ZMS in obrazložil program dela Občinske konference ZMS Litija. Hkrati je orisal glavne probleme in pomanjkljivosti dejavnosti mladinske organizacije v naši občini. Poudaril je, da je najprej potrebno zagotoviti pogoje za delovanje tako Občinske konference kot tudi aktivov ZMS, kajti šele potem bomo lahko uspešni pri razvijanju aktivnosti.

V razpravi so udeleženci podprli prizadevanja predsedstva OK ZMS. Še posebej so razpravljali o problematiki dela mladine v Litiji in možnosti ureditve mladinskega kluba, saj je prav v Litiji veliko število mladih ljudi, ki nimajo svojega prostora, čeprav je le-ta pravzaprav pogoj za obstoj mladinskega aktiva v Litiji. Na koncu pa smo spregovorili še o družbenem udejstvovanju študentov.

V prihodnje moramo dati izobraževanju večji poudarek. Pogosteje bomo morali organizirati seminarje, v večji meri pa tudi predavanja po aktivih. Pogosto se pokaže, da je prav neznanje ena glavnih ovir za uspešno delovanje mladih. Morali bomo zagotoviti sredstva za izobraževalno dejavnost v večji meri kot v preteklosti. Tesneje pa bomo morali tudi sodelovati z Delavsko univerzo.

K. Lemut

V. R.

Industrija apna KRESNICE

poziva vse graditelje stanovanjskih hiš, da si oskrbijo kosovno apno ali hidrirano apno v zimskem času, to je decembra, januarja in februarja. Le tako si bodo zanesljivo zagotovili potreben material.

Razvoj Delavske univerze Litija

Za razvoj vzgojno-izobraževalne dejavnosti na področjih družbenega, strokovnega in splošnega izobraževanja je bila dne 15. februarja 1960 ustanovljena delavska univerza, z namenom, da s občani pridobimo potrebna znanja, ki so potrebna pri raznih oblikah njihovega neposrednega delovanja. To svojo dejavnost je delavska univerza izvajala od ustanovitve do razširitve delovnega področja, to je do 31. decembra 1966. leta.

Najpomembnejši podatki in rezultati delovanja delavske univerze v tem prvem obdobju šestih let so bili:

— na področju družbenega izobraževanja je politične šole obiskovalo 73 slušateljev, šole za člane samoupravnih organov 325 slušateljev; izobraževalne oblike za vodstvene (kadre pa skupaj 40 slušateljev;

— na področju strokovnega izobraževanja je bila: enoletna administrativna šola, ki jo je obiskovalo 42 slušateljev; poklicna krznarsko-usnjarska šola za vajence v tovarni usnja Šmartno; tehniška strojna srednja šola in strokovni tečajji;

— na področju splošnega izobraževanja je delovala osnovna šola, jezikovni tečajji, predavanja civilne zaščite in drugo.

Od 1. januarja 1967 dalje so se temeljna delovna področja razširila še na opravljanje glasbenega pouka, predavanja filmov, in to v kinu Litija in Šmartno, ter knjižničarsko dejavnost. Taka dejavnost je registrirana pri okrožnem gospodarskem sodišču. Poslovanje delavske univerze je navzven enotno, zaradi raznolikosti del pa je znotraj razdeljeno na enote po posameznih področjih, in to:

— enota za izobraževalno dejavnost,

— poklicna šola za krzno in usnjeno konfekcijo,

— enota za glasbeno izobraževanje,

— enota za knjižničarsko dejavnost,

— enota za kinematografske storitve.

Enote nimajo položaja pravne osebe. V medsebojnih poslovnih in obračunskih odnosih znotraj zavoda imajo enote enak položaj.

Potrebe so narekovala, da se je dejavnost po tem začetnem, krajšem razdobju zelo razširila. Vzrok za to so tudi v tem, da so v občini še do danes le osnovne šole, najbližje poklicne ali srednje šole pa so v Ljubljani ali Trbovljah. Prav zaradi tega je izobraževanje pri delavski univerzi velikega pomena, predvsem za tiste, ki nimajo možnosti rednega izobraževanja zunaj stalnega bivališča.

Od 1967. leta do danes se je izobraževalna dejavnost zelo razširila, tako da so:

— oddelki rednih šol v:

osnovni šoli, poklicni šoferški, poklicni elektro, kovinarski, krznarski, kmetijski, administrativni, ekonomski, tehniški, strojni, delovodski, šoli za globinskega vrtalca, šoli za prometne tehnike in pedagoški akademiji; letno po 190—250 slušateljev.

V teh oddelkih slušatelji vsake šole poslušajo predavanja letno skupaj 300—700 ur;

izpite opravljajo po vsakem končanem predmetu; zaključne izpite pa po vseh opravljenih izpitih.

— oddelki strokovnega izobraževanja: tečajji težke gradbene mehanizacije, minerski tečajji, tečajji za gostilničarje, za gradbene delavce, civilne zaščite, varstva pri delu, za kurjače, skladiščnike, vratarje-čuvarje za potrebe delovnih organizacij tako v občini kakor tudi izven nje.

— oddelki družbenega izobraževanja: politične šole, seminarji za člane samoupravnih organov, za člane ZK, prosvetne delavce, predavanja različnih tem in razni drugi tečajji in seminarji.

Stanje se je na področju družbenega izobraževanja zadnje čase nekoliko izboljšalo, vendar za to vrsto izobraževanja še vedno ni dovolj finančnih sredstev.

Ustanovitveni akt je bil prilagojen zahtevam zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem. Dne 15. novembra 1972 je bila delavska univerza verificirana in vpisana v evidenco izobraževalnih organizacij pri Republiškem sekretariatu za prosveto.

Temeljni nosilec upravljanja delavske univerze je delovna skupnost sestavljena iz članov kolektiva in zunanjih sodelavcev.

Še število zaposlenih: do leta 1967 je bil v rednem delovnem razmerju samo eden, honorarnih sodelavcev pa okrog 30. Od 1967. leta dalje pa je v rednem delovnem razmerju najprej 7, sedaj 10 delavcev; v pogodbenem pa od 40 do 90 sodelavcev, največ teh so predavatelji različnih oblik izobraževalne dejavnosti.

Izobraževalna dejavnost prejema plačilo za svoje storitve od gospodarskih in drugih organizacij, slušateljev; druge enote pa se financirajo iz sredstev Temeljne izobraževalne skupnosti, Kulturne skupnosti, vstopnin od kina in šolnin na podlagi programov dejavnosti in možnosti.

Gibanje celotnega dohodka po posameznih letih narašča glede na stalno rast dejavnosti. Tako je imela delavska univerza v prvih sedmih letih od 20.000.— do 120.000.— din celotnega dohodka, dalje pa v letu 1967 308.000.—, 1968 385.000.—, 1969 551.000.— din, v letu 1970 603.000.— din in v letu 1971 776.000.— din in v letu 1972 1.065.000.— din. V procentu izraženo je v letu 1972 glede na leto 1967 celotni dohodek porastel za 345 %.

Kljub tako širokim potrebam in željam po izobraževanju vseh vrst, pripravljenosti

in prizadevanju delavcev in sodelavcev delavske univerze pa so največji problem delovni prostori. Zgradba, kjer so bili prostori za pisarne in knjižnico, je zaradi gradnje nadvoza podrta, kakor tudi strelni dom, kjer so bili dve učilnici. Sedaj ima delavska

univerza prostore v privatni zgradbi, kjer so pisarne in učilnice, občasno pa za predavanja najema prostore tudi drugje. Nujno potrebna bo rešitev delovnih prostorov za nemoten razvoj tovrstne dejavnosti.

M. M.

Center za glasbeno in baletno izobraževanje Litija

Glasbena šola Litija je bila ustanovljena 1954. leta na pobudo delovnih ljudi, takratne predilniške godbe na pihala ter mladine. Vključila se je kot sestavni del v kulturno-prosvetno prizadevanje in oblikovanje socialističnega človeka. Vsako leto je številčno naraščala, se organizacijsko in vsebinsko utrjevala in pokazala svojo življenjsko moč z delom in z jasnimi nastopi svojih učencev. Pred osmimi leti pa se je priključila k Delavski univerzi in se je preimenovala v Glasbeni center pri Delavski univerzi Litija.

Center deluje z naslednjimi oddelki: oddelki za klavir, pihala, trobila, ljudska glasbila (harmonika), nauk o glasbi in novo ustanovljeni baletni oddelki. V tem šolskem letu ne deluje oddelki za godala, ker se učenci niso prijavili. Zanimanje za ta predmet na žalost upada. Instrumentalno pedagoško delo poteka individualno, le pouk nauka o glasbi je v skupinski učni obliki. Vsi učenci opravljajo ob koncu šolskega leta izpite pred izpitno komisijo.

Center za glasbeno in baletno izobraževanje Litija ima naslednje cilje in naloge: usposablja učence, da si pridobijo glasbeno izobrazbo do stopnje dobrih amaterjev, ki so po končanji šoli sposobni sodelovati v različnih orkestrih, skupinah, ansamblih in pevskih zborih. Tako sodelujejo nekateri bivši učenci glasbene šole pri vseh glasbenih skupinah, ki delujejo v občini Litija. Tudi v obeh pevskih zborih »Lipa« in »Zvon« so vključeni nekdanji učenci glasbene šole.

Največ učencev glasbenega centra je vključenih v sindikalno godbo Litija, saj v njej sodelujejo skoraj vsi pihalci

in trobilci. Sindikalna godba ne bi mogla delovati, če v njej ne bi bili vključeni učenci glasbenega centra.

Izredno glasbeno nadarjeni učenci si pridobijo potrebno znanje, s katerim lahko nadaljujejo glasbeni študij na srednji glasbeni šoli v Ljubljani. Tako sta v letošnjem šolskem letu vpisana dva naša učenca na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje v Ljubljani (teoretski in klavirski oddelki).

Glasbeni center prireja javne in interne produkcije, na katerih sodelujejo skoraj vsi učenci. Redno sodelujejo tu-

di na prireditvah, ki jih organizira osnovna šola Dušan Kveder-Tomaž. Zaradi širšega udejstvovanja v glasbeni dejavnosti smo v tesnem stiku z ljubljansko glasbeno šolo Vič-Rudnik. Na medsebojnih prireditvah učenci primerjajo in ovrednotijo napredovanje na določenih instrumentih. V lanskem letu sta dva učenca naše šole prvič sodelovala na republiškem tekmovanju mladih glasbenikov v Ljubljani in prejela pohvali. Redno nastopamo na radiu v oddaji iz glasbenih šol. Sodelovali pa smo tudi na Veseljem toboganu in v zadnji TV oddaji »Pisani svet«, kjer je nastopilo več harmonikarjev in harmonikarski orkester.

Glasbeni center ima slabe delovne pogoje, saj je zelo utesenjen, deluje v prostorih osnovne šole v Litiji, skupaj s Posebno osnovno šolo in s sindikalno godbo. Z izgradnjo nove šole v Litiji pa bo tudi Glasbeni center pridobil več prostora v sedanji osnovni šoli in s tem dejavnost še bolj razširil.

J. D.

Matična knjižnica Litija

Po II. svet. vojni je v Litiji začela delovati knjižnica DPD »Svoboda«. V njej so delali ljudje, ki so se s tem delom ukvarjali amatersko in za svoje delo največkrat tudi niso bili nagrajeni drugače kot s pohvalo ali grajo. Knjižnica ni imela sredstev ne za nakup knjig ne za ostale izdatke. Tako je knjižničarstvo le životarilo v litijski občini. Veliko knjig je bilo tudi v tovarnah in prosvetnih ustanovah. Vse te knjige pa so ob prenehanju delovanja prosvetnih društev obležale kot mrtev trud, veliko pa se jih je tudi porazgubilo.

Leta 1967 je postala knjižnica enota Delavske univerze Litija. Preimenovala se je v Matično knjižnico Litija. Poleg rednega knjižničarskega dela za Litijo in bližnjo okolico je torej dobila še dodatne naloge: skrbeti za organiziranje in pospeševanje knjižničarstva v občini, napraviti knjige enako dostopne vsem občanom. To delo se ni začelo takoj, ker se je ustavilo spet pri finančnih sredstvih in kadrih. De-

narja je bilo komaj za plačilo delavca s polovičnim delovnim časom, za materialne izdatke, novih knjig ni bilo mogoče kupiti veliko. Knjižnica je poslovala 3 krat tedensko po 4 ure. Izposoja je le počasi rasla, tudi število bralcev se ni bistveno večalo, kar pa je razumljivo, saj ni bilo knjig, ki bi pritegnile več bralcev. V l. 1971, ko je bila ustanovljena Kulturna skupnost, ki sedaj financira knjižnico, se je stanje nekoliko izboljšalo; zaposlil se je lahko še en delavec, tako sta v knjižnici zaposlena dva delavca; eden še naprej s polovičnim delovnim časom, drugi s polnim delovnim časom. Z letošnjim letom pa sta oba delavca zaposlena s polnim delovnim časom.

V letu 1971 je knjižnica začela opravljati tudi naloge matične knjižnice, širiti je začela svojo mrežo — v Šmartnem je za občinski praznik odprli podružnično knjižnico, ki je imela v začetku 1000 knjig, danes jih ima pa že blizu 2000. V l. 1972 je matična knjižnica pomagala urediti šolsko knjižnico v OŠ Litija. Letošnje leto pa bo odprta druga podružnica in to v Gabrovki, ki bo imela v začetku 800 knjig.

Poleg tega, da matična knjižnica širi svojo mrežo, želi pridobiti tudi čimveč novih bralcev. MZano je, da sedaj knjižnico največ in najraje obiskujejo šolarji in upokojnici, manj ali skoraj nič pa ni delavcev, uslužbenec in kmetov. Za pridobitev novih bralcev je knjižnica opravila že več nalog: izdaja sezname novih knjig, ki jih kupi, obvešča bralce s plakatiranjem in obvestili v kinu, učenci osnovne šole prihajajo na strokovni ogled knjižnice, sedaj pa se bodo

(Nadalj. na 7. strani)

Slušatelji elektro šole pri praktičnem pouku

Ustanovljena je bila telesnokulturna skupnost v naši občini

Pred dobrim mesecem smo na področju telesne kulture v naši občini krepko zakoračili naprej pri nadaljnjem razvoju telesne kulture. Ustanovljena je bila Temeljna telesnokulturna skupnost — kot 11. v SRS — ki bo odnose v telesni kulturi urejala na bolj samoupraven način, kar nam bo vsem skupaj prineslo nadaljnji napredek na tem pomembnem področju družbenega življenja.

Na ustanovni skupščini so se zbrali delegati delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in telesnovzgojnih organizacij ter predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij ter skupščine občine Litija. Skupščini je prisostvovalo tudi veliko prijateljev in telesnovzgojnih delavcev, tako da je nova dvorana Restavracije Litija komaj sprejela vse delegate in goste. Po poročilu iniciativnega odbora za ustanovitev telesnokulturne skupnosti v občini Litija, se je razvila živahna razprava, predvsem s področja bodočega financiranja telesne kulture v naši občini. Nov sistem financiranja uvaža prispevek od bruto osebnega dohodka vseh zaposlenih. O stopnjah prispevka bi bilo še preuranjeno govoriti, saj temeljna telesnokulturna skupnost še nima izdelanega programa svoje dejavnosti za leto 1974. Financiranje pa je odvisno prav od programa, ker bomo v bodoče financirali samo programe in njihovo izvajanje. Gotovo pa je, da bo v naši občini potrebno uvesti dokaj visoko stopnjo prispevka od osebnega dohodka, saj bi z zbranimi sredstvi pokrivali tudi po-

trebe investicij v telesni kulturi.

Ugotovitev da se v naši občini s telesno kulturo ukvarja še vedno vse premalo občanov, nam narekuje, da na področju množičnosti podvezamemo ukrepe, ki bodo takšno stanje popravili. Predvsem je čutili premajhno delovanje na področju rekreacije in delovanja šolskih športnih društev. Povsod se srečamo s pretežno istimi vzroki za premajhno množičnost. To pa so: pomanjkanje športnih objektov, pomanjkanje organizacijskih in strokovnih delavcev in še vedno nezadovoljiv odnos občanov do tako pomembnega družbenega področja, kot je telesna vzgoja.

Ustanovna skupščina je izvolila 12-članski izvršni odbor

(predsednik Tine Brilej, podpredsednik Albin Jesenšek in sekretarka Ana Mohar) in sprejela nekaj sklepov in stališč za delo Temeljne telesnokulturne skupnosti. Med najpomembnejšimi sklepi sta vsekakor izdelava programa dela za leto 1974 in pristop k samoupravnemu sporazumu o financiranju telesne kulture v naši občini. Zavedati pa se moramo, da se z ustanovitvijo Temeljne telesnokulturne skupnosti problemi ne bodo reševali kar sami od sebe. Morda bo teh problemov celo še več kot doslej, ker bo tudi dejavnost širša. Jasno pa je le to, da bo potrebno v bodoče še bolj zavzeto pristopiti k reševanju vprašanj v telesni kulturi. Pa ne samo telesnovzgojni delavci, strokovnjaki in tekmovalci. Tudi vsa množica samoupravljalcev — delavcev in delavk, ki bodo v bodoče tudi financirali program telesne kulture. In zato naj o politiki v telesni kulturi tudi odločajo.

T. B.

Končno poročilo o zbiranju sredstev za Kumrovec

Večmesečno delo komisije za zbiranje sredstev za Kumrovec in velika pripravljenost delovnih ljudi naše občine, da sodelujejo, je dalo naslednje rezultate:

1. Po republiškem razdelilniku naj bi občina Litija prispevala v ta sklad 105.000.— din. V celotni akciji smo uspeli zbrati 97.300.— din, kar predstavlja lep rezultat v primerjavi z drugimi občinami. V tej vsoti so upoštevani prispevki delovnih ljudi (prispevki od osebnih dohodkov in prispevki delovnih organizacij), prispevki posameznih organizacij ZB, prispevki članov ZVRS in prispevki nekaterih posameznikov.

2. Na zadnji seji, dne 5. 11. 1973, je komisija ugotovila, da na račun, ki je bil odprt pri Občinskem odboru ZZB NOV Litija, ni prejela nobene prispevka od delavcev v naslednjih delovnih organi-

zacijah: Splošna mizarska delavnica Gabrovka (edina delovna organizacija s sedežem v občini), Industrija usnja Vrhnika — obrat Šmartno, Cestno podjetje Ljubljana — obrat Litija, Tobak Ljubljana — posl. Litija, Državna založba Slovenije — Litija, Petrol — črpalka Litija, Peko — prodajalna Litija, Prodajalna krzna v Litiji, Volan Ljubljana — prodajalna Litija, Emona Ljubljana — prodajalna Litija, Pekarna Center — obrat Litija, Elektro Ljubljana, PTT, SAP Ljubljana, Skupnost zdravstvenih zav. Ljubljana, KZ Metlika — točilnica Litija.

Ob tem želimo pripomniti, da so delavci nekaterih naštetih delovnih organizacij prispevali od svojih osebnih dohodkov pri sedežih delovne organizacije v tistih občinah, kjer so sedeži podjetij. Točnih podatkov o tem nimamo.

3. Komisija je prav tako ugotovila, da poročila o zbranih sredstvih po občinah, ki jih objavlja ustrezen republiški organ, niso točna, ker zanemarjajo prispevke delavcev, ki prispevajo izven sistema zbiranja v občini, npr.:

— 1.800 vozačev — delavcev, ki žive v občini Litija in se vozijo na delo (pretežno v Ljubljano) je v svojih delovnih organizacijah prispevalo precejšnjo vsoto, ki ni razvidna v omenjenem poročilu

— več kot 500 delavcev IUUV — obrat Šmartno je udeleženi v prispevku 50.000 din, ki ga je IUUV nakazala na republiški račun in je prikazanih v republiškem poročilu kot prispevek občine Vrhnika

— takih primerov je še več

4. Komisija meni, da zbranih 93.000 din, ki so že poslani na zbirni račun, povečanih za omenjena dodatno zbrana sredstva, pomeni dovolj velik prispevek delovnih ljudi občine Litija v ta namen. Zato komisija akcijo o tem zaključuje.

5. Komisija se zahvaljuje občanom, delovnim ljudem, članom ZB, članom ZVRS, mladini, pionirjem in posameznikom za njihove prispevke, ki bodo pripomogli k izgradnji doma v Kumrovcu in tudi k hitrejšemu napredku Kozjanskega.

Miloš Djukić

I. G.

Galerija Bogenšperk — nova razstava

Zadnje dni oktobra je bila v Galeriji Bogenšperk odprta razstava slik. Tokrat so organizatorji pripravili zanimiv izbor del stalne zbirke slikarske kolonije Zagorje-Izlake.

Na otvoritveni svečanosti so pripravili literarni večer

članov mladinske skupine Konglomerat iz Litije.

Razstavlja 23 slikarjev različnih smeri, različnih krajev in dežel. Zbrani so tu realisti, konstruktivisti, kubisti, popartisti in ekspresionisti — to so slikarji, ki vsako poletje — že deset let upodabljajo

Zasavje v vsej svoji raznovrstnosti, od značilne pokrajine do preprostega kmečkega dekleta in črnega rudarja.

Med razstavljalci tokrat najdemo vrsto zanimivih in priznanih imen. Tako razstavlja Milan Butina, Kostja Gatnik, Metka Kraševc, Miha Maleš, France Peršim, Smiljan Rozman in Marjan Tršar iz Ljubljane. Potem pa še Mario Braidotti in Germano Castellani iz Vidma (Italija), Jože Cesar iz Trsta, Slavka Cufar iz Logatca, Leopold Hočevar iz Trbovelj, Kamilo Legat iz Tržiča, Madelaine Lamer iz Rima, Franc Novinc iz Skofje Loke, Tatjana Pajević iz Beograda, Jože Tisnikar iz Slovenj Gradca, Jan Villekens iz Belgije in Nada Žužič iz Pančeva ter Franci Kopitar in Tone Leskošek iz Zagorja ob Savi.

Posebej je treba povedati, da sta med razstavljalci tudi dva slikarja iz naše občine. To sta Polde Mihelič iz Litije in Jože Meglič iz Šmartna.

Zanimivo razstavo vam lahko samo priporočam, obenem pa ne smem pozabiti povedati, da ta razstava zaključuje uspešno prvo leto kulturnega delovanja Galerije Bogenšperk, ki na znamenitem gradu J. V. Valvazorja privlači mnoge ljubitelje likovne umetnosti in turiste.

plača le vpisnino (2 din) in članarino (10 din za učence do 16 leta in 15 din za ostale bralce.) Potem si lahko izposoja knjige celo leto, ne da bi za to kaj plačal. Izposojalni rok je 14 dni za leposlovne in 30 dni za poljudnoznanstveno literaturo. Kdor knjig ne vrne pravočasno, mora plačati zamudnino, ki se zaračunava za vsak teden po 3 % cene knjige.

In načrti za naprej: kot že veste, bo konec letošnjega le-

ta odprta podružnica v Gabrovki. Začele se bodo tudi ure pravljic. V naslednjem letu bo treba pripraviti izposojevališče za potujočo knjižnico za tiste kraje, ki so težko dostopni ali pa od Litije precej oddaljeni, pa tam ni toliko prebivalcev, da bi bilo izposojevališče stalno (Dole, Polšnik, Sava, Vače, Kresnice, Jevnica, Kostrevnica). Te kraje bo v naslednjih letih začela postopoma obiskovati potujoča knjižnica.

Razvoj Delavske univerze Litija

(Nadalj. s 6. strani)

začele še ure pravljic za učence 1 razredov. Pri pridobivanju bralcev pa je v letošnjem letu največ pripomogla ukini članarine. Vsak bralec je moral za vsako knjigo, ki si jo je izposodil, plačati izposojnino, ki je znašala 3 % cene knjige. Ker so danes knjige že zelo drage, je bila izposojnina zelo visoka, izposoja pa manjša. Zato je bila uvedena članarina. Vsak bralec, ki si sedaj želi izposoditi knjigo,

Se nekaj statističnih podatkov:

Matična knjižnica Litija

leto	štev. vpisanih knjig	štev. nakupa	štev. izposojenih knjig	štev. vseh obiskovalcev (enkratni ob.)
1969	4.939	391	2.397	1.220
1970	5.140	201	4.177	2.101
1971	6.033	893	6.919	2.965 (390)
1972	7.185	547 + 305 dar	11.152	5.094 (502)
do 31. 10. 73	7.785	334 + 266 dar	15.677	5.648 (510)

Podružnica Šmartno

1972	1.183	359	1.300	620 (108)
	1.655			
1973	1.655	347 + 125 dar	3.412	812 (80)

Če želite brati in imate doma knjig, se oglasite pri nas, radi vam jih bomo izposodili. Matična knjižnica v Litiji, Valvazorjev trg 11, je

odprta vsak dan, in sicer: v ponedeljek, sredo in petek od 13. do 17. ure, v torek in četrtek pa od 8. do 12. ure. Podružnica v Šmartnem (v

osnovni šoli) pa je odprta vsak torek od 14,30 do 17,30 in vsak petek od 8,30 do 12,30.

J. K.

Morda želite podpreti prizadevanja pri obnovi gradu Bogenšperk? Objavljamo naslov odbora in številko žiro računa:

ODBOR ZA OBNOVO GRADU BOGENŠPERK
Številka žiro računa: 50150-652-29301

Posebna osnovna šola Litija

Tokrat vam predstavljamo posebno osnovno šolo Litija, ki jo vodi tovarišica Regina Kralj, začetnica posebnega šolstva v naši občini.

V šolskem letu 1964/65 sta pri osnovni šoli Litija nastala dva oddelka posebne osnovne šole. V prvem oddelku so bili otroci 1. in 2. razreda, v drugem oddelku pa otroci 3. in 4. razreda. Takrat je bilo vseh otrok 15, v obeh oddelkih pa je poučevala Regina Kralj. Kasneje se ji je pridružila še učiteljica Nevenka Cvetežar. V šolskem letu 1969/70 je posebna šola postala že samostojna ustanova s štirimi oddelki (od 1. do 6. razreda) in štirimi učiteljicami. Iz leta v leto je naraščalo število učencev in tudi število učiteljic. V šolskem letu 1972/73 je šola imela devet oddelkov z vsemi osmimi razredi in že oddelk v Gabrovki. Tako je lani delalo na šoli 10 učiteljic, učencev pa je bilo 78. Učni uspeh je bil 97,44 odst., saj so izdelali vsi učenci razen dveh. Odličnih je bilo 21, prav dobrih 32, dobrih 20 in z zadostnim uspehom so izdelali trije učenci. Šolsko obveznost je v lanskem letu končalo 12 učencev, od teh jih je 10 šolo zapustilo, dva pa jo še obiskujeta, ker bi rada dovršila vseh osem razredov. S pomočjo šole in zavoda za zaposlovanje so se vsi učenci, ki so šolo zapustili, uspešno zaposlili razen enega, ki tega ni hotel. Tako so učenci, ki so lani zaključili šolanje, zaposleni v Predilnici Litija, v Tovarni usnja Vrhnika-obrat Smartno, v Ljubljani, dve učenci pa obiskujeta poklicno krznarsko šolo v Smartnem.

V letošnjem šolskem letu obiskuje posebno osnovno šolo 77 učencev, ki so porazdeljeni na 10 oddelkov (9 oddelkov na matični šoli in eden v Gabrovki), skupaj z ravnateljico in logopedinjo dela v šoli 13 učiteljic. Skoraj polovico učencev se vozi iz raznih krajev v občini. Tako prihajajo v šolo z avtobusom ali vlakom učenci iz Jevnice, Kresnice, Save, Renk, Bogenšperka, Kostrevnice, Smartna, Zavrstnika, Hotiča in Vač. Za vse učence-vozače so letos organizirali tudi po-

sebno varstvo, tako da otroci počakajo v šoli do odhoda vlaka ali avtobusa.

Kot nam kažejo gornji podatki, se dobro razvija ta ustanova, ki pomaga otrokom z nekoliko manjšimi sposobnostmi, da na lažji način osvojijo del znanja in se kasneje uspešno vključijo na različnih primernih delovnih mestih. Z rastjo in razvojem šole se je spreminjal tudi pogled na to šolo in učence. V začetku so bile še težave s starši, saj nekateri niso hoteli ali pa niso mogli razumeti, da bo tak način šolanja koristen za njihovega otroka. Danes je vsem jasno, da je posebna osnovna šola obvezna osnovna šola, ki je namenjena otrokom z nekoliko manjšimi sposobnostmi. Ti otroci, ki bi v osnovni šoli končali morda le štiri ali pet razredov, v tej specialni šoli dosežajo lepe uspehe pri učenju in delu.

In če so nekoč taki učenci bili vedno med zadnjimi v razredu, so tu v tej šoli lahko med boljšimi, za svoje delo in učenje pa dobivajo priznanja in pohvale, ki bi jih v osnovni šoli ne bi bili nikoli deležni. Tako so postali bolj sproščeni, bolj samozavestni, kajti zanje nekdo posebej skrbi in se z njimi ukvarja v manjših skupinah (v razredu je od 6 do 12 otrok).

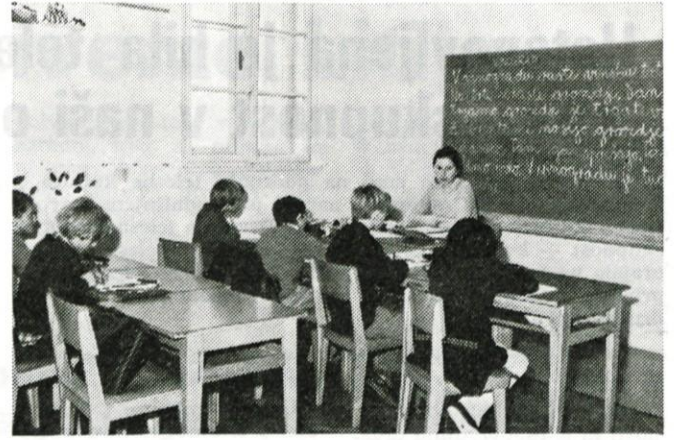
Kljub prostorski stiski, o kateri bomo še govorili, pa so v POS razvili vrsto dejavnosti, ki po pouku pomagajo potešiti otrokova zanimanja in hotenja. Vsa dejavnost se odvija v okviru pionirske in mladinske organizacije, vsi so tudi člani podmladka RK, imajo pa dopisni krožek, krožek za ročna dela, likovni krožek, dramski krožek, športni in lutkovni krožek. Imajo tudi svojo knjižnico in letos bodo prvič tekmovali tudi za bralno značko.

Za otroke je organizirana šolska malica, ki jo tisti iz socialno šibkih družin dobivajo brezplačno. Za otroke iz oddaljenih krajev pa je v šoli tudi brezplačno kosilo.

Zadnji dve leti so kot edini v občini organizirali tudi šolo v naravi. Po teden dni so se otroci (mnogi prvič!) učili,

kopalj in igrali ob morju (Ankaran, Crnkvenica), vendar pa zaradi pomanjkanja denarja letos taka šola v naravi ni v načrtu. Pa je škoda, saj je prav tak način pouka velikega vzgojnega in zdravstvenega pomena. Vsekakor bi morala biti družbena pomoč za to obliko šolanja kar nujna, prav za te otroke.

Kot smo že omenili, je največji problem za posebno osnovno šolo — prostor. Gostujejo v osnovni šoli in tako utesnujejo osnovno in glasbeno šolo. Seveda jim skuša osnovna šola pomagati pri čim bolj normalni organizaciji pouka. Letos imajo več učilnic in pouk v dveh izmenah (lani so nekateri razredi imeli samo popoldne). Z izgradnjo nove osnovne šole v Litiji bi pridobili za posebno šolo dovolj prostora, saj bi poleg pouka lahko imeli tudi internat za oddaljene učence, ki se danes vozijo, ali pa za tiste, ki so že kategorizirani in zaradi oddaljenosti

Pri pouku v posebni osnovni šoli Litija. Foto: Zofka

ne morejo obiskovati pouka v posebni šoli. Letos je takih otrok v občini 31.

Ob koncu moramo predstaviti vse tiste delavce, ki delajo in skrbijo z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo za otroke posebne osnovne šole. Prvi razred poučuje Majda Končar, drugi razred Marinka Pogačar, tretji razred Mojca Lebinger in četrti razred Nevenka Cvetežar. Razredni-

čarke v višjih razredih pa so Miluša Erčulj (5. a), Emilija Drnovšek (5. b), Tanja Wabra (5. c), Berta Juvan (6. razred), Zlata Agrež (7. in 8. razred), Joža Amon, ki poučuje telesno vzgojo in glasbeni pouk. V oddelku v Gabrovki pa poučuje 3. in 4. razred Marija Mihelič. Logopedinja je Irena Ivanušič, ravnateljica pa Regina Kralj.

M. Đ.

Šola za starše

V želji, da bi pomagali staršem pri vzgoji otrok, sta občinska zveza prijateljev mladine Litija in Delavska univ-

erska Litija pripravili vrsto predavanj pod skupnim na-

zlovom Šola za starše. Prvo predavanje smo izbrali sami, obenem pa se obrnili do staršev z željo, da povedo, katera predavanja bi v prihodnje radi poslušali.

Vprašalnike smo razdelili med vse učence osnovne šole v Litiji (792 učencev). Odgovorilo je 426 staršev, le redki so pustili vprašalnike prazne. Starši so tako izbrali po številu glasov naslednje teme:

1. Kako pomagamo otroku pri učenju (228 staršev)
2. Starši in otroci med seboj (202)
3. Vzgoja samostojnosti in čuta odgovornosti (182)
4. Kam po osnovni šoli (169)
5. Vpliv knjige, TV in filma na otrokov razvoj (164)
6. Zakaj zahajajo mladi na kriva pota (161)
7. Vzgoja v puberteti (133)
8. Živčen otrok (129)
9. Priučitev in priprava na spolno zrelost (128)
10. Puberteta in njene značilnosti — Zdrava prehrana (po 121 glasov)

Seveda so starši izbirali tudi druge teme (vseh je bilo 28) in nekatere celo predlagali, vendar bomo skušali pripraviti predavanja, za katera je bilo največ zanimanja.

Za predavanje je določen vedno prvi torek v mesecu. Vsa predavanja so v osnovni šoli Dušan Kveder-Tomaž ob 18. uri. Do sedaj je prihajalo na predavanje po 30 staršev. Želeli bi, da bi jih prišlo več, saj je vprašalnik pokazal, da je zanimanje za tako obliko izobraževanja precej veliko.

Občinska zveza prijateljev mladine Litija in Delavska univerza Litija si bosta prizadevali, da bi podobna predavanja pripravila tudi v kakem drugem kraju občine.

Miloš Djukić

Zakaj tako?

VANDALIZEM ALI OTROSKA RAZPOSAJENOST

Sredji trate pred osnovno šolo v Litiji stoji spomenik slovenskemu pisatelju FRANU LEVSTIKU. Mimoidočji so lahko v začetku novembra zapazili, da je nekdo z belo kredo kipu narisal brke in brado. Če gre v tem primeru za vandalizem, ga obsojam, če pa gre za otroško razposajenost, bo treba učencem še enkrat povedati, česa ne smejo delati. I. B.

Foto: Zofka

Lesna industrija Litija izdeluje

PLEXIGLAS exstr. plošče v različnih barvah in ornamentih ter svetlobna telesa za investicijsko in široko potrošnjo, plemenite furnirje, žagan les iglavcev in listavcev, decimiran les, stavbno pohištvo po načrtih priznanih projektantov, ploskovno masivno pohištvo — regali ter oblikovane izdelke iz plexiglasa

Naša kvaliteta — vaše zadovoljstvo.

Vsem poslovnim prijateljem, kolektivom in občanom čestitamo za občinski praznik občine Litija in hkrati želimo srečno in zadovoljno NOVO LETO 1974.

Odmevi...

S tretjo številko »Glasila občanov«, uvajamo novo rubriko »Odmevi«. Po izidu 2. številke smo prejeli tri pisma bralcev. Eno objavljamo v skrajšani obliki z odgovorom, drugo pa objavljamo v celoti. Tretje pismo ne objavljamo, ker je bilo anonimno.

Spoštovani!

Vsakokrat, ko dobim v roke Glasilo občanov, se razveselim. Iz časopisa zvem, kaj vse se dogaja v naši občini.

V zadnji številki piše o novostih v posameznih krajevnih skupnostih, še posebej pa o samem mestu Litija. Tu vodovod, tam cesta, še druge elektrika in celo kopalni bazen.

To je vse lepo in prav. Sramota pa je, da na Bregu še sedaj ni vodovoda. Ne bi bilo čudno, če bi bila vas Breg kje daleč v hribih na nedostopnem področju, v resnici pa leži blizu Litije ob Zasavski cesti, torej na prometni točki na ravnem terenu v dolini. Poleg tega imajo vse bližnje vasi že vodovodno omrežje.

Zadnje čase je zraslo tudi nekaj novih hiš, kar še bolj pogojuje potrebo po vodi. Še posebej je hudo zaradi suše — predlani in letos sploh. Vsa vas vozi oziroma nosi vodo od kjerkoli, tudi iz umazanega potoka od daleč ali iz umazane Save, polne neznane in umazanije.

Marsikdo si je nabavil pralni stroj, naredil kopalnico. Pa kaj mu to pomaga, če ni vode.

Kot omenjate v časniku, bodo tudi najbolj zakotne krajevne skupnosti dobile vodo, ceste, asfalt, predvsem pa denar za vse to. Vprašujem se, zakaj pa Breg ne? Ali bomo res najbolj zaostala vas v litijski občini in to v bližini mesta?

Moti me tale primerjava: V Zagorici bodo zgradili kopalnišče, čisto blizu vasi, nam pa ne privoščite najosnovnejše stvari kot je voda. Torej v bazenu se bodo nekateri kopali in zabavali mi na še vode za kuho in pranje ne bomo imeli.

Na koncu pa še tole: na sestankih je bilo sklenjeno vse za zgraditev vodovoda. Sporočeno pa nam je da bi moral vsak občan sam plačati da je to sploh nemogoče.

Čemu pa bi morali prav na Bregu plačati vse, drugje po hribih pa dobijo denar od občine.

P. S.: Prosim za odgovor v vašem časniku!

M. Lambergar
Breg

ODGOVOR:

Vodovod in druge komunalne naprave gradijo občani z lastnimi sredstvi in ob pomoči Krajevnih skupnosti. Običajno izvolijo gradbeni odbor, ki pripravi načrte in zbira sredstva.

Krajevne skupnosti z vsakoletnim načrtom vlagajo zahteve za finančna sredstva na občino. Po odloku se glede na to financirajo po

trebe Krajevnih skupnosti tako, da se del sredstev nameni za redno dejavnost, drugi del pa kot soudeležba pri rednih delih. Kot izredno delo v neki Krajevni skupnosti se smatra tudi gradnja vodovoda. Udeležba pri sofinanciranju je odvisna od vseh zahtevkov, ki jih predložijo Krajevni skupnosti in od določenih sredstev, ki jih vsako leto Skupščina občine nameni v proračunu za dejavnost Krajevnih skupnosti.

V primeru gradnje vodovoda na Bregu je znano, da že deluje gradbeni odbor, ki bo lahko piscu dal konkretni odgovor o nameravani gradnji oz. o dosedanem delu.

Za gradnjo vseh komunalnih naprav v mestu Litija in Smartno pa vsi prebivalci plačujejo že od leta 1965 dalje samoprispevek kot — prispevek od mestnega zemljišča — ki se uporablja le na tistem območju, kjer se plačuje. Ker pa za vasi Breg-Tenetiše ta prispevek ni uveden, bodo morali zainteresirani prebivalci sami zbrati sredstva za gradnjo vodovoda.

Glede gradnje bazena v Zagorici je začeta akcija v okviru Lesne industrije Litija. Za sedaj še ni znano, kdaj in točno kje naj bi gradili bazen. V kolikor bodo gradili bazen, v nobenem primeru ne bo zavrlo gradnje vodovoda za vasi Breg-Tenetiše, ker bodo sredstva zbirali ločeno za vsak objekt posebej.

Odgovor pripravil:

V. Cerar, načelnik za gospodarstvo pri SO

POJASNILO LEKARNE LITIJA

V zadnji številki Glasila občanov je bilo objavljeno poročilo o višini povprečnih dohodkov v občini. V zvezi s tem bi radi dali naslednje pojasnilo:

Lekarna Litija posluje od leta 1968 kot delovna enota po integraciji z lekarnama v Kamniku in v Domžalah. Vse tri delovne enote imamo skupen statut in vse druge samoupravne akte. V letošnjem letu bomo v lekarni Litija realizirali za približno 350 milijonov starih dinarjev prometa, kar je za približno 14 % več kot v lanskem letu. Sicer pa je promet v naši lekarni vsako leto naraščal, in to:

- v letu 1970/71 za 28,6 %
- v letu 1971/72 za 12,3 %
- v letu 1972/73 za 10,8 % (v 9 mesecih t. l.)

Poprečni mesečni promet na enega strokovnega delavca znaša v letošnjem letu 73.155,00 din, kar je znatno nad republičkim povprečjem in tudi največji glede na drugo dve delovni enoti. Ob po-

datku, ki je bil objavljen v zadnji številki Glasila občanov, da je najvišji povprečni osebni dohodek delavcev v Litiji — v lekarni Litija, pa bi želela navesti nekaj pojasnil.

1. Struktura kadrov v naši lekarni:

2 dipl. farmacevta
2 farm. tehnika (trenutno 1)
1 administr. moč (računovodja)
1 snažilka

2. delovni čas v lekarni
Lekarna je odprta vsak dan od 7 do 19 ure ter ob nedeljah in državnih praznikih od 8—11 ure

3. dežurna služba:
lekarna, opravlja dežurno službo v nočnem času ter ob nedeljah in državnih praznikih. Prav to pa je tudi glavni vzrok, da imamo večkrat težave s strokovnim kadrom.

4. letni in bolniški dopusti:
le te moramo reševati z lastnim kadrom, brez kakršnihkoli nadomestil od drugod.

Če upoštevamo vse navedene okolnosti, potem ni čudno, da so prav v lekarni Litija najvišji povprečni osebni dohodki v občini. Našo delovno nalogo, da oskrbuemo prebivalce z zdravili in sanitetnim materialom ob vsakem času in nepretrgoma, smo in bomo tudi v prihodnje dosledno opravljali, čeprav je to dostikrat zelo težavno, ravno zaradi pomanjkanja strokovnega kadra.

In na kraju še skromna želja lekarniških delavcev: naj bi imeli Litijani doma vedno vsaj nekaj najosnovnejših zdravil, kot so tablete proti vročini, bolečinam in obvezilni material ter naj bi le-teh ne iskali v času dežurne službe, saj bi nam tako prihrani.

Maričulović Anica

— upravnik

Predstavljamo vam:

Trgovski podjetji »Centromerkur« in »Dolenjka«

Obstoječe stanje trgovske mreže in pomanjkljiva preskrba prebivalstva je narekovala občini, da podpre zamisel o izgradnji večje trgovske hiše v Litiji, ki bi zagotovila promet z manjkajočimi industrijskimi izdelki, povečala in izboljšala izbiro in kvaliteto preskrbe prebivalstva s potrebnim trgovskim blagom ter omogočila občanom, da ne bi bilo treba kupovati potrebnega blaga v večjih trgovskih centrih. Vse to bi tudi pozitivno vplivalo na večji dotok sredstev prometnega davka v proračun občine.

Uspelo nam je, da smo s pomočjo Ljubljanske banke zainteresirali za nakup trgovske hiše v Litiji dve zelo ugledni trgovski podjetji: Centromerkur iz Ljubljane in Dolenjka iz Novega mesta. Nova trgovina v Litiji bo predvidoma odprta v mesecu maju 1974. V pritličju bo samopostrežna trgovina s celotnim asortimanom prehrabnega blaga ter klasičnim načinom strežbe s svežim mesom, mesnimi izdelki ter delikatesnim blagom. V zgornji etaži na terasji pa bo gostinska dejavnost. Za ta program se je odločilo Trgovsko podjetje Dolenjka iz Novega mesta, ki vam ga predstavljamo:

Trgovsko podjetje Dolenjka je podjetje na debelo in drobno s sedežem v Novem mestu. V svojem sestavu ima 73 prodajal in oddelek za grosistično dejavnost. Prodajalne

ima locirane na področju treh občin, in to v Novem mestu, Črnomlju in Trebnjem. Podjetje zaposluje 300 delavcev, ki ustvarijo letno 22 milijard S din prometa. Menimo, da bodo naše potrošnike lahko zadovoljili z res zelo široko izbiro tako v prehrabnem kot gostinskem smislu.

Za dopolnitev asortimana, predvsem tekstila, gospodinjskih aparatov, predmetov kovinske galanterije, športnih artiklov, kozmetike in ostalega trgovskega blaga pa bo v nadstropju poskrbelo Trgovsko podjetje Centromerkur iz Ljubljane. Podjetje je lani vključeno v moderno sodobno trgovino v vseh osnovnih aktivnostih — maloprodaji, grosiranju in zunanji trgovini. Zaposlenih ima 450 delavcev, ki ustvarijo preko 40 milijard S din realizacije. Sodelujejo s preko 800 podjetji širom Jugoslavije. To podjetje obstaja že 20 let in se je zelo hitro razvijalo. Leta 1952 je bilo ustanovljeno trgovsko podjetje Merkur z 284 milijoni S din prometa, ki se je kasneje združilo z Galanterijo in je postalo grosist. Majhen kolektiv z velikimi načrti je leta 1960 sprejel sklep o organizaciji lastne maloprodajne mreže in izgradnji lastnih prostorov. Ze dve leti kasneje so te sklepe realizirali in od takrat se je pričela strma pot razvoja. Iz distribucijsko-grosističnega podjetja je nastala nova organizacija, ki je poleg grosistične dejavnosti razvila lastno maloprodajno mrežo in se intenzivno pričela udeleževati na področju zunanje trgovine. Danes je to podjetje generalni zastopnik na jugoslovanskem tržišču za marsikatero svetovno znano tvrdko. Le kdo ne pozna imenitnih kozmetičnih hiš kot so: 4711. Marga Greitner, Chanel in Dior, kdo ne pozna ene najkvalitetnejših igračk za otroke, sistema Lego kock? Pa morda svetovno znanih švicarskih ur Helvetia in Favre Leuba? Jasno je torej, od kod sloves temu podjetju, da ima v svojih trgovinah izbor najboljših artiklov tako domačih kot tujih proizvajalcev. Centromerkur je danes pojem dobre trgovine. Svojo veleblagovnico ima v Ljubljani pri Tromostovju, specializirano trgovino za moške Karat na Tavčarjevi 6, drogerijo in salon za lasulje Union, specializirano trgovino za darila na Mestnem trgu 8 v Ljubljani, svoje trgovine pa ima še v Skofiji Loki, Celju, Novi Gorici, Trbovljah, Reki in v Beogradu.

Odpiranje nove blagovnice v Litiji s sodelovanjem obeh podjetij, ki obe poslujeta z odličnim odnosom do kunccev, bo nedvomno pripeljalo do še tesnejših stikov obeh podjetij z našimi občani in jim omogočilo širok izbor kvalitetnega trgovskega blaga.

S. V.

Kolektiva podjetja

»Centromerkur« in »Dolenjka«

čestitata občanom Litije k občinskemu prazniku in jim želita obilo uspehov in sodelovanja v letu 1974.

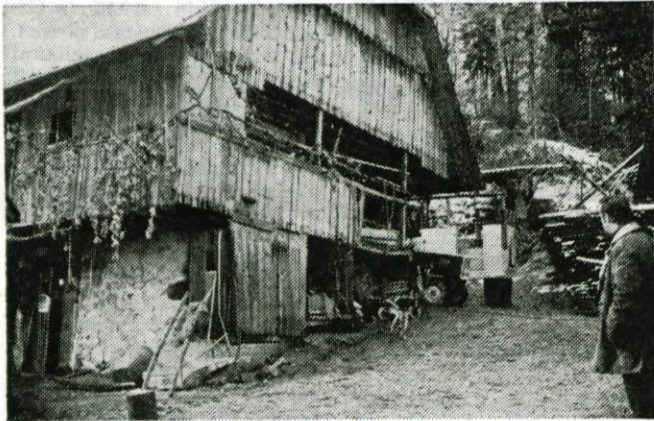

Litijanom, ki obiskujejo Ljubljano, gotovo ni nepoznana matična Veleblagovnica Centromerkur.

Razvoj kmetijstva na področju KZ Litija

Po podatkih iz leta 1971 ustvarja celotno kmetijstvo na področju naše občine kar 26 % narodnega dohodka, medtem ko je republiško poprečno narodnega dohodka iz kmetijstva za isto obdobje komaj 6,9 %.

Zasebna kmetijska proizvodnja ima v posesti 93 % vseh obdelovalnih zemljišč, družbena kmetijska proizvodnja pa 7 %. Glavne značilnosti zasebne proizvodnje so: velika razdrobljenost, od skupno 1700 kmetij je kar 1190 kmetij, ki imajo od 0,5 — 5 ha obdelovalnih zemljišč in le 510 kmetij z nad 5 ha; v pretežni večini so kmetije hribovite, število kmečkega prebivalstva nezadržoma pada, na kmetijah ostajajo v glavnem ostareli ljudje ali pa ženske, ker so se gospodarji zaposlili. Naravni pogoji so najprimernejši za živinorejo in proizvodnjo jagodičevja, vendar pa nit živinoreja, ki je dejansko glavna panoga proizvodnje, ne daje velikih tržnih viškov in se goji ekstenzivno. Poprečna mlečnost na kravo ne presega 1800 l, poprečni dnevni prirast govedj v pitanju pa ne presega 0,50 kg.

Na sliki je hlev enega naših kmetov, ki je tipičen za naše kmetije. Star je približno 140 let. Kmet sicer v njem trenutno še redi 20 glav govedj, seveda pa dela v zelo težkih delovnih pogojih. Foto: Zofka

Ko govorimo o razvoju kmetijstva pri nas, ne moremo mimo srednjeročnega programa razvoja kmetijstva za obdobje 1971—1975. Program je izdelan na osnovi agrarno politične koncepcije, ki so jo v letih 1968/70 zasnovale slovenske družbeno politične organizacije in skupnosti. Program izhaja iz naših specifičnih razmer in možnosti. Ena najvažnejših nalog pa je prizadevanje, da se izboljša gospodarski položaj kmetij in razvije v večji meri tržna proizvodnja in poveča celotna kmetijska proizvodnja.

V praksi poskušamo to nalogo uresničevati na več načinov:

— z intenzifikacijo primarnih zmogljivosti na kmetijah (gnojila, semena, zaščitna sredstva, izboljševanje pridelovalnih postopkov, izboljševanje osnovne krme, uvajanje manjših strojev, ki olajšujejo delo ipd.)

— z realizacijo pridelovanja preko združevanja sredstev in dela kmetov v raznih oblikah kooperacije z zadrugo

— s preusmerjanjem kmetij v tržno proizvodnjo.

Da bi ugotovili zanimanje kmetov za preusmerjanje in modernizacijo, smo pozimi 1970 anketirali kmetije. Na podlagi ankete je tudi izdelan program razvoja. V anketi so bili postavljeni nekateri enotni kriteriji: da kmetija ni manjša kot 5 ha, da se je pripravljena modernizirati, da je pri starejših gospodarjih zagotovljen naslednik in da obstaja določena materialna podlaga za modernizacijo. Od 204 anketiranih kmetij se jih je izreklo za modernizacijo 181. Anketa pa je pokazala izredno slabo opremljenost kmetij s stroji, zelo dotrajana in premajhna gospodarska poslopja — hlevj in zelo nizko tržnost proizvodnje.

Ugotovljeno je bilo tudi, da je zadruga, ki mora biti na svojem področju nosilec programa razvoja kmetijstva, za to nalogo le slabo opremljena: pomanjkanje primerne strokovnega kadra za izdelavo preusmeritvenih progra-

ma, ki so jih pomanjkanje teh strojev, povečujejo pa se tudi priključki za spravilo krme. Pri nakupu bi kmetje radi upoštevali predlagani izbor strojev za Slovenijo, vendar pa jih pomanjkanje teh strojev silj v nabavo najrazličnejših tipov in znamk strojev, kar se kasneje maščuje v pomanjkanju rezervnih delov in servisnih služb.

5. kmetije povečujejo stalež goveje živine, predvsem pitancev.

Na gornje rezultate so imeli brez dvoma vpliv tudi: sporazum o oblikovanju cen mesa in mleka; strokovna predavanja in ekskurzije v okviru koperacijskih pogodb z zadrugo.

Kako poteka usmerjanje kmetij na območju zadruga: Število kmetij, za katere je bil izdelan preusmeritveni program

1971	1972	1973
29	34	69

Namen kreditiranja

	Zneski v N/din		
	1971	1972	1973
Kredit za nabavo mehanizacije	506.080.—	337.200.—	1011.600.—
Kredit za novogradnje ali adaptacije gospodarskih poslopij	224.600.—	1251.480.—	1852.821.—
Kredit za nakup zemljišč	5.000.—	—	80.000.—
Kredit za nakup osnovne črede	12.000.—	57.600.—	168.000.—
Kredit za nasade jagodičevja	—	6.800.—	—
Skupaj po letih	747.680.—	1653.080.—	3112.321.—

Ce k odobrenim kreditom prištejemo še 50—60 % lastne udeležbe, ki jo mora prispevati kmet sam, ugotovimo, da bo investirano v modernizacijo kmetij v obdobju 71/73 na področju zadruga okoli 11 milijonov 26.000.— din. S tem

pa še niso evidentirana vsa sredstva, saj se nekateri kmetje opremljajo tudi z lastnimi sredstvi. Vse kaže, da bo kreditiranje v prihodnosti še naraščalo, v letu 1975. pa že pričakujemo tudi mednarodne kredite.

Stanje mehanizacije na kmetijah

	kom	1970	1971	1972	1973
— traktorji	kom	34	48	64	96
— motorne kosilnice	kom	446	516	537	549
— pobiralne priklovice	kom	—	5	9	20
— silokombajni	kom	—	—	—	2
— silokombajni za žito	kom	—	—	2	2
— molzni stroji	kom	—	—	2	5
— pehala za gnoj	kom	—	—	—	1
— cisterne za gnojevko	kom	—	1	2	4

Kmetje še vedno kupujejo traktorje, povečujejo pa se tudi priključki za spravilo krme. Pri nakupu bi kmetje radi upoštevali predlagani izbor strojev za Slovenijo, vendar pa jih pomanjkanje teh strojev silj v nabavo najrazličnejših tipov in znamk strojev, kar se kasneje maščuje v pomanjkanju rezervnih delov in servisnih služb.

Obnova in urejanje gospodarskih poslopij

	1971	1972	1973
1. Število novih hlevov v gradnji			
od tega do 10 stojišč			
10 do 20 stojišč	3	6	1
nad 20 stojišč	—	3	5
2. Število adaptiranih hlevov			
do 10 stojišč	2	2	—
10 do 20 stojišč	1	3	10
nad 20 stojišč	1	1	—
3. Število zgrajenih silosov	—	4	8

Za adaptacije in gradnje gospodarskih poslopij je precej zanimanja, vendar so novogradnje tako drage, da jih kmetija ki dobijo 5 S milijonov kredita, le težko zmore. Tako kmetije, ki so dobile kredit že 1971 leta, še nimajo dogra-

jenih hlevov. Nastajajo tudi težave, ker ni manjših podjetij ali zasebnih zidarjev, ki bi bili specializirani za gradnjo silosov in hlevov. Druga težava pa je bila že kar akutno pomanjkanje gradbenega materiala, predvsem cementa.

Gradnja sodobnega hleva pri kmetu, ki je lastnik starega hleva na 1. sliki. Hlev bo pravo nasprotje dosedanjega hleva. Foto: Zofka

Programj so večinoma izdelani za živinorejsko proizvodnjo in sicer kombiniramo tržno proizvodnjo mesa in mleka.

Udeležba hranilno preditne službe pri zadrugi pri investicijskih vlaganjih v zasebne kmetije (tabela):

	Zneski v N/din		
	1971	1972	1973
Kredit za nabavo mehanizacije	506.080.—	337.200.—	1011.600.—
Kredit za novogradnje ali adaptacije gospodarskih poslopij	224.600.—	1251.480.—	1852.821.—
Kredit za nakup zemljišč	5.000.—	—	80.000.—
Kredit za nakup osnovne črede	12.000.—	57.600.—	168.000.—
Kredit za nasade jagodičevja	—	6.800.—	—
Skupaj po letih	747.680.—	1653.080.—	3112.321.—

Tudi s postavitvijo sodobnega hleva ostaja še cela vrsta nerešenih vprašanj, kot so: nabava plemenske živine, ureditev posestne strukture (agromelioracije, komasacija, arondacija), nabava strojnih linij za pridelovanje in spravilo krme (strojne skupnosti), ureditev pogodbenih odnosov z organizacijami, ki predelejujejo in prodajajo kmetijske pridelke.

To so sicer problemi kmetij, ki jih že preusmerjajo. Ne moremo pa mimo dejstva, da gre proces preusmerjanja in adekvatno povečanje kmetijske proizvodnje na področju naše zadruga prepočasi.

Z uresničevanjem programa razvoja kmetijstva se odpirajo vedno nove naloge pred zadrugo in širšo družbeno skupnostjo:

— iskatj nove dodatne vire sredstev pod sprejemljivimi pogoji za modernizacijo kmetij

— kmetije, ki so brez naslednikov, vključevati preko zemljiščeške skupnosti in zadruga v organizirano proizvodnjo,

— strokovno, kar je mogoče hitro usposobiti najširši krog kmetov, kar bo omogočilo pravilno in racionalno uporabo tehničnih in bioloških novosti.

Tudi lastna kmetijska proizvodnja, ki obsega danes 220 glav plemenskih krav in telic, 30.000 kom. kokošj nesnic, 37 ha plantanžega nasada jablan in 300 ha kmetijskih zemljišč, se dobro vključuje in dopolnjuje s pospeševanjem zasebne kmetijske proizvodnje. (Nadalj. na 11. strani)

Krajevna skupnost Dole pri Litiji

Dve značilnosti ima Krajevna skupnost Dole. V naši občini je največja, obenem pa tudi najnerazvitejša. Da to dvoje na papirju gre skupaj, pri praktičnem delu pa težje, nam je zatrjeval predsednik Krajevne skupnosti Dole Mirko Vrtačnik. Simpatičen 56-letnik z obvezno cigaro v ustih jih kaže manj, kot pa jih ima. Ni to napisano zaradi že skoraj obveznega »niževanja« starostij znancev in prijateljev, ampak zato, ker človek resnično dobi tak vtis. Najbrž zaradi njegovih oči, ki tako živo švigajo sem ter tja in ne izpuste prav nobene stvari, ki bi lahko bila kakorkoli koristna. Ne zanj, za krajevno skupnost, ki jo vodi že vrsto let, in kaže, da jo bo še nekaj časa, saj mu ljudje to funkcijo zaupajo in je tudi sicer cenjen človek v teh krajih.

Res je, da je to področje nerazvito, res pa je tudi, da si ljudje v teh krajih na vse krepilje prizadevajo otresti se te nerazvitosti in to potrpežljivo ter z veliko voljo. Zato bodo tudi uspeli. Probleme rešujejo v glavnem s svojimi rokami in denarjem, s sredstvi krajevne skupnosti, pa tudi pomoč mladine, ki je pred kratkim izvedla v teh krajih obsežno delovno akcijo, jim je bila dobrodošla.

Največji kraj v krajevni skupnosti so Dole. Tu je tudi sedež krajevne skupnosti in družbeno političnih organizacij, ter razmeroma velikega števila društev. Na območju krajevne skupnosti pa je raztreseno še 23 vasic, za katere večina »meščanov« še slišala ni in zato tudi nima prave predstave o trdem življenju svojih soobčanov. Je pa nekaj v teh ljudeh, na kar mi tu v dolini pozabljam oziroma smo že čisto pozabili. Potrpežljivost. In pa zadovoljnost, so ti ljudje s tem, kar imajo in zadovoljni s tem, da vsako leto nekaj novega pridobijo. Ko človek opazuje te ljudi, ki s krampom in lopato urejajo vodovode in ceste za skupne potrebe, se mu nehote vsiljuje misel na našo mestno krajevno skupnost. Kje so časi, ko smo s krampom in lopato

urejali in gradili nam vsem skupne in potrebne komunalne in druge objekte? V mestu imamo danes pravzaprav vse. Asfalt, vodovod, kanalizacijo, elektriko, trgovino, zdravstveni dom, javne prevoze, kulturno in športno življenje... Kaj pa tu, v teh vaseh okrog Kostanjevice? To razliko pa občutijo tudi ti ljudje (mi v mestu je ne) in te razlike se morajo izravnovati. Z večjim vlaganjem sredstev v nerazvita področja in z načrtnim odpravljanjem teh razlik.

V letošnjem letu ima Krajevna skupnost Dole dobra dva stara milijona rednih sredstev in pa pet starih milijonov po programu za urejanje vodovodov. Krajevna skupnost ima v programu izgradnjo naslednjih vodovodov: 1. Suhadole — Selce — Slavna; 2. Radgonca — Dobovica — Zagod — Zavrh; 3. Prelesje; 4. Dobje — Velika goba; 6. Mala goba — Preženjske njive. Vrednost celotne investicije je okrog 20 starih milijonov dinarjev. Da bodo lahko zadane naloge opravili, bodo prebivalci prispevali po 300 tisoč starih dinarjev na hišo. Seveda pa ima krajevna skupnost v programu tudi druga dela, predvsem urejanje krajevnih

Mirko Vrtačnik, predsednik Krajevne skupnosti Dole
Foto: Zofka

poti in urejanje splošnih komunalnih zadev.

Ljudje si veliko obetajo od nove ustave, vsaj kar zadeva financiranje krajevnih skupnosti. Pričakujejo pomoč delovnih organizacij v občini, pa tudi s formiranjem solidarnostnega sklada za pomoč nerazvitim KS bi veliko pridobili. Ne samo KS Dole, tudi druga nerazvita področja v občini, ki še bodo v oči.

T. B.

PREDILNICA LITJA v Litiji

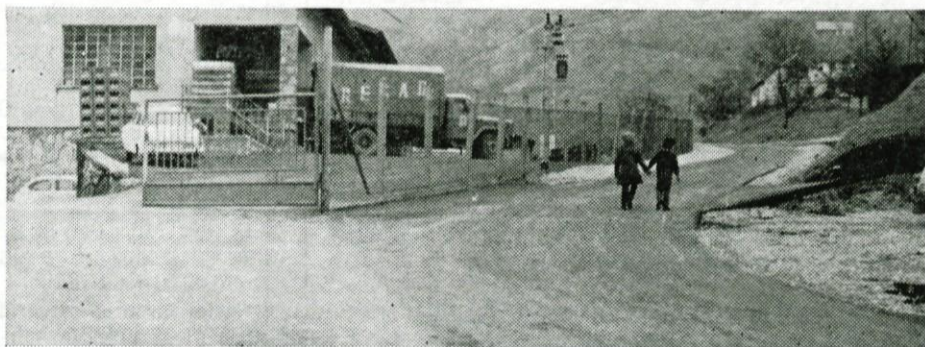
proizvaja kvalitetno bombažno, sintetično in stanično prejo.

Ob občinskem prazniku iskreno čestitamo občanom in jim želimo veliko delovnih uspehov.

Zavarovalnica SAVA - P. E. Ljubljana

čestita vsem občanom občine Litija k njihovemu prazniku in jim želi uspešno novo leto 1974 ter se jim priporoča s svojimi storitvami.

Samoprispevek v Gabrovki

Septembra je bil v Gabrovki izglasovan samoprispevek za komunalno urejanje krajevne skupnosti. 85% občanov se je odločilo za uvedbo samoprispevka, ki bo trajal 5 let. Cesto skozi Gabrovko in Moravče so že asfaltirali. Foto: Zofka

Pevski zbori nadaljujejo tradicijo

Med mnoge kulturne dejavnosti, ki jih je bilo v preteklosti mnogo več, kot jih je danes, sodijo prav gotovo pevski zbori. Danes vam bom predstavil tri najštevilnejše, vsi pa se ponašajo z dolgoletno tradicijo.

Moški pevski zbor Lipa iz Litije je pričel delovati leta 1885. Takratni ustanovitelji so se dobro zavedali, da je lepa slovenska zborovska pesem krepko orožje proti ponemčevanju. Zbor se je vztrajno upiral neštetim težavam, ki so večkrat ogrožale njegov obstoj. V nekaj stavkih se ne da prikazati dolge zgodovine, vendar ob tem ne morem mimo nekaterih imen. Med zborovodji naj omenim skladateljca Petra Jereba, ki je vodil Lipo vrsto let. Pevci so se mu ob njegovih življenjskih jubilejih — 60, 70, in 80-letnici — ki so bili tudi jubileji zboru, oddolžili s pravimi revijami pevskih zborov, na katerih je nastopilo po več sto pevcev.

Ob vojni sta Lipo močno prizadeli, saj je za nekaj časa utihnila, a ko je nevarnost minila, se je iz navdušenih grl spet oglasila pesem. Po NOB se je izmenjalo več zborovodij, najdlje pa sta sodelovala Jože Cajhen in Marjan Kolšek. Lanj je zbor zašel v hudo krizo, in kazalo je že, da se bo razšel. Toda odbor, ki ga je že več kot deset let vodi prizadevni Anton Krafofel, se je trudil, da bi do tega ne prišlo. Danes je Lipa na »zeleni veji«. Ima novega, mladega in sposobnega dirigenta — Mitjo Gobca, pod čigar vodstvom je že izvedla več uspešnih nastopov. Steje 26 pevcev, ki radi obiskujejo vaje, sodeluje na vseh večjih občinskih proslavah, nastopa na zasavskih pevskih revijah in na Sentviškem kulturnem tednu ter razvija prijateljske stike s sosednimi zbori, posebno z zagorskim Loškim glasom.

V sosednem Smartnu sega pevska tradicija že v sredino prejšnjega stoletja, saj so leta 1853 imeli že kvartet, po letu 1870 pa oktet. S petjem v zboru so začeli pet let pozneje kot v Litiji. Ustanovitelj Zvona, kakor se zbor že vseskozi imenuje, je bil takratni nadučitelj Ivan Bartl. Podobno kot Lipo je tudi Zvonaše vodilo več pevovodij, najdlje pa so bili Mirko Premelč, Maks Kovačič in France Gruden. Do leta 1955 je nastopal kot moški, ženski in mešani zbor ter se vsako leto predstavil s samostojnim celovečernim koncertom. To leto pa je nastalo zatišje, ki je trajalo vse do leta 1966, ko je na pobudo pevcev in krajevne organizacije SZDL ponovno zaživel.

Zdaj ga že šesto leto vodi predmetni učitelj glasbe Janko Slimšek, vendar nastopa le kot moški pevski zbor. Go-

ji predvsem slovensko narodno in umetno pesem, redno pa prepeva 30 do 35 pevcev. Že vseskozi je član zasavske pevske skupnosti in šentviškega kulturnega tedna, rad zapoje v odročnejših krajih občine, kot so Kostreznica, Stanga in Primskovo ter prireja izmenjalne koncerte z zasavskimi zbori. V zadnjem letu je pridobil veliko mladih pevcev, predvsem iz bližnje okolice, kmalu pa se bo začel pripravljati na petinosemdesetletni jubilej, ki ga bo slavil spomladaj leta 1975.

Tretji kraj, kjer ljudje radi prepevajo, je Jevnica. Zborovsko delo je tesno povezano z učiteljem Mihom Vahnom, ki je tu služboval nad 25 let. Kot sam velikokrat pravi, je potreba rodila leta 1946 ženski zbor, ki je nastopal na krajevnih prireditvah, pel pa je tudi v radiu. Pet let pozneje so žene želele, da bi jih ob njihovem prazniku — 8. marcu — počastili moške; želja se jim je izpolnila, kar je pomenila začetek moškega zboru. Pozneje so se predstavili samostojno ali kot mešani zbor. Ni bilo odkritja spominske plošče v bližini, ni bilo pevskega festivala v zgornjem Zasavju, da ne bi prepevali tudi Jevničani.

Največje slavje je imel zbor lanj, ko je dobilo bronaste, srebrne in zlate Gallusove značke 24 pevcev in pevk. Od odlikovancev jih poje še 16, skupno število pa je 28; 15 moških in 13 žensk od 15. do 70. leta starosti. Goji predvsem partizansko in narodno pesem ter vsako leto obišče spominske plošče in obeležja v okolici, zapoje ter obdaruje preživele borce ali aktiviste.

Čeprav zborovodja Miha Vahen ne živj več v Jevnici, še vedno vneto vodi vse tri zборе. Prav letos je mešani zbor prvič nastopil na IV. kulturnem tednu v Sentvidu pri Stični, decembra pa se bo predstavil v Litiji, in sicer kar dvakrat: kot novi član zasavske pevske skupnosti na letošnji reviji, ki bo 8. decembra, sodeloval pa bo tudi na osrednjem slovesnosti ob občinskem prazniku.

B. Z.

Razvoj kmetijstva...

(Nadalj. z 10. strani)

nje. V tem vključevanju je zajeta delna reprodukcija plemskih živali, nabava telet za paitanje, kooperacija v travniški in poljedeljski proizvodnji in skupno izkoriščanje težje kmetijske mehanizacije, oziroma linije kmetijskih strojev. S tem vključevanjem pa še daleč niso izčrpane vse možnosti na tej relaciji.

KZ Litija

mercator
veletrgovina
import-export
ljubljana

Mercator

- trgovina na veliko in malo
- uvoz in izvoz
- zastopanje tujih firm
- gostinska dejavnost
- proizvodnja mesnih izdelkov
- predelava živil in storitev strojnega embalažiranja
- pražarna in mlevnica kave
- hladilnica s hladilniškimi storitvami
- engineering za trgovinske, gostinske, poslovne objekte in opremo, leasing

OB PRAZNIKU OBČINE LITIJA ČESTITAMO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, POSLOVNIM PRIJATELJEM TER VSEM DELOVNIM LJUDEM — OBENEM ŽELIMO PRIJETNO PRAZNOVANJE

Kolektiv veletrgovine Mercator

Morda še niste vedeli ...

- da izhaja Jože Štok-Korotan, borec NOV in pisec knjige Jeklena pest, z Brega pri Litiji;
- da je bil doma iz Dragovškega blizu Stanje Erazem Gorše, ustanovitelj slovenskega izseljenskega muzeja v Clevelandu, prevajalec in publicist;
- da se je rodil v Gabrovki narodni heroj Jože Borštnar;
- da sta po rodu iz Hotiča Ludvik ter Ivan Bajde, operna pevca in izumitelja instrumenta, ki lahko posnema citre ali harfo;
- da so se v Litiji rodile ali delovale naslednje pomembne osebnosti:
  - filmski delavec Metod Badjura, ki je posnel prvi slovenski film Triglavske strmine,
  - slovenski jezikoslovec in prevajalec France Bezljaj,
  - jadralni letalec Milan Borišek,
  - kipar Stane Kolenc, ki je izdelal Levstikov spomenik,
  - narodni heroj in pisec partizanskih spominov Franc Poglajen-Kranjc,
  - gledališki igralec in znan slovenski lutkar Nace Simončič,
  - Luka Svetec, pripovednik, politik in publicist,
  - akademska slikarka Mira Pregljeva,
  - skladatelj in dolgoletni zborovodja Lipe Peter Jereb,
  - publicist Jože Župančič;
- da so v kroniki Šmartna zapisani naslednji zaslužni možje:
  - Jurij Adlešič, učitelj, ustanovitelj gasilskega društva,
  - Ivan Bartl, skladatelj in pevovodja,
  - Slavko Grum, pripovednik in dramatik, avtor drame Dogodek v mestu Gogi,
  - Maks Kovačič, skladatelj in pevovodja Zvona,
  - Franc Stare, raziskovalec in arheolog ter strokovni pisatelj;
- da sta se na Vačah rodila:
  - zborovski skladatelj Anton Lajovic in
  - reformator slovenskega knjižnega jezika ter poznejši tržaški škof Matevž Ravnikar.

Podatke zbral
Boris Zužek

KOLEKTIV INDUSTRIJE USNJA

VRHNIKA — OBRAT ŠMARTNO

čestita vsem občanom za praznik občine Litija in priporoča svoje izdelke iz usnja in krzna. Obiščite naše trgovine in se prepričajte v našo kvaliteto!

TEKSTIL

Trgovsko proizvodno podjetje
TOZD PLETILJA LITIJA

čestita vsem občanom ob občinskem prazniku

POROČILO

o dohodkih in izdatkih 1. in 2. številke
GLASILA OBČANOV

Dohodki:	
1. Dotacija SO Litija	30.000,00 din
Skupaj	30.000,00 din
Izdatki:	
1. številka Glasila občanov	
1. Avtorski honorarji netto	2.358,90 din
2. Prispevki od avtorskih honorarjev	276,70 din
3. Nadure za pisanje naslovov in odprema	506,85 din
4. Prispevki od nadur	273,80 din
5. Gorenjski tisk — tiskanje	8.428,00 din
6. PTT — dostava	929,20 din
7. Kilometrini in dnevnice	387,80 din
8. Lepilo za naslove	66,75 din
Skupaj:	13.228,00 din
2. številka Glasila občanov	
1. Avtorski honorarji neto	2.702,25 din
2. Prispevki od avtorskih honorarjev	316,95 din
3. Nadure za odpremo — netto	241,50 din
4. Prispevki od nadur	132,05 din
5. Gorenjski tisk — tiskanje	12.642,00 din
6. PTT — dostava	937,20 din
7. Kilometrini in dnevnice	484,00 din
Skupaj:	17.455,95 din
Skupaj izdatki za 1. in 2. številko	30.683,95 din
Presežek izdatkov je bil krit iz sredstev OK SZDL Litija.	
Glavni urednik	

OBČANI!

SODELUJTE S PRISPEVKI V GLASILU
OBČANOV
POSAMEZNE ČLANKE POŠILJAJTE NA
NASLOV UREDNIŠKEGA ODBORA

ZAKAJ NE VSI

Poudariti je potrebno, da je velika večina delovnih organizacij spoznala, da mora vsaka družba skrbeti za izobrazbo ljudi in da ima pravičen odnos do izobraževanja velik vpliv na hitrejši družbeni in ekonomski napredek. OZD s svojo kadrovsko politiko usmerja delavce k pridobivanju izobrazbe. Odgovorni ljudje v OZD tudi menijo, da je urejen sistem osnovnega šolstva pogoj za širjenje in pridobivanje splošne izobrazbe zaposlenih delavcev.

Delovne organizacije, ki nimajo podpisanih pogodb za združevanje sredstev v sklad za šolstvo:

1. »TEKSTIL« Ljubljana — za Pletiljo Litija
2. Cestno podjetje Ljubljana
3. Tobak Ljubljana
4. Državna založba Slovenije
5. Peko Tržič
6. Emona Ljubljana
7. Elektro Ljubljana okolica
8. Podjetje za PTT promet Ljubljana
9. Prometno podjetje »SAP« Ljubljana
10. Združeno železniško transportno podjetje Ljubljana

Člani, ki vodijo sklad, upravičeno pričakujejo vsestransko pomoč delavcev, ki so zaposleni v teh delovnih organizacijah. Sklad je izbral vse možnosti, s katerimi je lahko vplival na vodstva del. organizacij in v tem trenutku lahko samo delavci s svojim vplivom dosežejo, da tudi njihova delovna organizacija pomaga reševati pereče probleme osnovnega šolstva v naši občini. Zahteve, s katerimi se ti borijo za lepšo bodočnost svojih otrok, ki bodo obiskovali urejene šole, so nedvomno upravičene. Prispevek teh in drugih delovnih organizacij bo uporabljen le v korist naše mlade generacije.

Lojze KOTAR

GLASILO OBČANOV

Ustanovitelj in izdajatelj:
Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Litija.

Ureja uredniški odbor:
Tine Brilej (glavni in odgovorni urednik), Ivan Godec, Ivan Boh, Anton Gorenc, Miloš Djukič, Slavko Urbič, Andrej Kralj in Lojze Kotar.

Lektor: Mija Bernik.

Tisk in klišei: ČP »Gorenjski tisk« Kranj.

Naslov in uredništvo: Litija Trg na Stavbah 1 p. p. 6.

Časopis prejemajo vsa gospodinjstva v občini brezplačno na dom.